

งานสร้างเอกลักษณ์

เรื่อง

“การออกแบบชุดอักษรไทยประติษฐ์
ด้วยเทคนิคการเขียนตัวอักษรแบบ

โดย

ดร.จินดา เนื่องจำนงค์
นางสาวนวลลออ อนุสิทธิ์

ศูนย์ศิลปะ วัฒนธรรมและท้องถิ่น มหาวิทยาลัยราชภัฏราชนครินทร์
ประจำปีงบประมาณ ๒๕๖๓

งานสร้างสรรค์

เรื่อง

“การออกแบบชุดตัวอักษรไทยประดิษฐ์
ด้วยเทคนิคการเขียนด้วยพู่กันแบน”

โดย

ดร.จินดา เนืองจำนงค์ หัวหน้าผู้สร้างสรรค์งาน
นางสาวนวลลออ อนุสิทธิ ผู้ร่วมสร้างสรรค์งาน

มหาวิทยาลัยราชภัฏราชนครินทร์
ประจำปีงบประมาณ ๒๕๖๓

หัวข้องานสร้างสรรค์ : การออกแบบชุดตัวอักษรไทยประดิษฐ์ ด้วยเทคนิคการเขียนด้วย
พู่กันแบน

ชื่อผู้สร้างสรรค์ : นายจินดา เนื่องจำนงค์ หัวหน้าผู้สร้างสรรค์งาน
นางสาวนวลลออ อนุสิทธิ์ ผู้ร่วมสร้างสรรค์งาน

หน่วยงาน : ศูนย์ศิลปะ วัฒนธรรมและท้องถิ่น มหาวิทยาลัยราชภัฏราชนครินทร์

ปีทำการสร้างสรรค์ : ๒๕๖๓

บทคัดย่อ

งานสร้างสรรค์ เรื่อง “การออกแบบชุดตัวอักษรไทยประดิษฐ์ ด้วยเทคนิคการเขียนด้วยพู่กันแบน” เล่มนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษารูปแบบตัวอักษรประดิษฐ์ โดยเขียนด้วยพู่กันแบน การประดิษฐ์ชุดตัวอักษรไทยพร้อม สระ วรรณยุกต์ ตัวเลขไทย ให้เกิดความหลากหลายเพื่อประยุกต์สู่งานกราฟิก และเพื่อใช้ถ่ายทอดหรือเป็นต้นแบบต่อผู้สนใจ สำหรับการนำไปออกแบบฟอนต์ตัวเขียนได้ เป็นงานที่รวบรวมเทคนิคการเขียนตัวอักษรไทย ด้วยพู่กันแบนเท่านั้น โดยการเขียนสดแบบไม่ต้องร่างแบบตัวอักษรด้วยดินสอหรือปากกา ตั้งแต่ ก-ฮ พร้อมด้วยสระ วรรณยุกต์ รวมถึงตัวเลขไทย ซึ่งการเขียนสดด้วยพู่กันแบน แบบไม่ต้องร่างแบบนี้ เป็นการเขียนสดที่ผสมผสานกับจินตนาการของผู้สร้างสรรค์ จนเกิดเป็นลักษณะเฉพาะของตัวบุคคล ที่ได้จดจำลักษณะของตัวอักษร ผีกล่นจนเกิดความชำนาญ ด้วยการเขียนที่เน้นน้ำหนักมือ หนัก-เบา การออกแบบใหม่จนเกิดเป็นชุดตัวอักษรไทยประดิษฐ์ ที่ให้ความหลากหลายและประยุกต์ใช้ในงานกราฟิก ทั้งนี้เพื่อให้สะดวกกับผู้ออกแบบกราฟิกจึงพัฒนามาทำเป็นฟอนต์ โดยโปรแกรมคอมพิวเตอร์กราฟิก และโปรแกรมกราฟิกอื่น ๆ ร่วมด้วย โดยพัฒนาร่วมกับผู้เชี่ยวชาญด้านกราฟิก และตั้งชื่อชุดอักษรว่า “wasjindaaksara.ttf” (วัส@จินดาอักษร) โดยคุณวิทวัส โถมประดับ ซึ่งสามารถนำไปใช้กับงานสื่อสิ่งพิมพ์ งานโฆษณาประชาสัมพันธ์ งานเขียนป้าย นิตยสาร วารสาร และการเขียนประกาศนียบัตรในงานต่าง ๆ ทั้งนี้ผลงานสร้างสรรค์ชุดตัวอักษรไทยประดิษฐ์ ทำให้ได้องค์ความรู้ นวัตกรรม การสร้างสรรค์กระบวนการออกแบบที่ส่งผลต่อมูลค่าเชิงพาณิชย์ และคุณค่าต่อการศึกษา การออกแบบตัวอักษรเพื่อการสื่อสารในสื่อสิ่งพิมพ์ต่าง ๆ ได้

คำสำคัญ : การออกแบบ การประดิษฐ์ชุดอักษรไทย ต้นแบบตัวอักษร การเขียนสด

Name of Creative Work : A Calligraphic Design of Thai Alphabets through a Flat-Paintbrush Writing Technique

Name of Inventor : Mr. Jinda Nuangjumnong (main inventor)
Miss Nuanla-or Anusit (co-inventor)

Place of Work : Center of Arts, Culture, and Locality,
Rajabhat Rajanagarindra University

Year : 2020

Abstract

The objectives of this creative invention entitled “*A Calligraphic Design of Thai Alphabets through a Flat-Paintbrush Writing Technique*” were to study the calligraphic alphabet fonts written by flat-paintbrush, to study the invention of Thai alphabet together with vowels, intonation marks and Thai numbers in order to secure a creative variety for application of graphic design and to pass on or use as a writing model for those who were interested in the creative design of Thai alphabet calligraphy. This creative invention was a collection of the Thai alphabet writing techniques through improvised writing without having already drafted with pencil or pen. This creative invention had designed for all the Thai consonant symbols from the first consonant “ก” – the last consonant “ฮ”, vowels, intonation marks, and Thai alphabets. Not necessary for drafting, they were designed for writing with the flat-paintbrush. This technique was an improvised writing which had been combined with writers’ imagination in order to gain individual characteristics. By this, the written calligraphy derived from memorizing the alphabet characteristics and writing practicing with the light-and-hard hand-weights. This creative invention resulted in a new calligraphic design of Thai alphabet which could be used variously for graphic work. Incidentally, in order to facilitate the graphic designers, the inventors had developed a special font through a computer graphic program called and other graphic programs. In this case, the inventors had joined hand with many graphic specialists to develop this creative invention. This calligraphy was named “wasjindaaksara.ttf” by Mr. Witaeas Thompradub.

It could be used with printing media work, advertisement and public relation work, storyboard writing, magazine, journal, and certificate writing. Incidentally, this creative invention of the Thai alphabet calligraphy resulted in a body of knowledge, innovation of invention, and the design process affecting commercial and educational values concerning alphabet design for printing media communication.

Keywords: Design / calligraphic design of Thai alphabets / alphabet model / improvised writing

กิตติกรรมประกาศ

งานสร้างสรรค์ เรื่อง “การออกแบบชุดตัวอักษรไทยประดิษฐ์ ด้วยเทคนิคการเขียนด้วยพู่กันแบน” เล่มนี้สำเร็จได้ด้วยการจดจำลักษณะของตัวอักษร การฝึกฝนจนเกิดความชำนาญ โดยการสร้างสรรค์ผลงานตัวอักษรไทยพร้อม สระ วรรณยุกต์ ตัวเลขไทย จากการเขียนสดที่ให้ความหลากหลายด้วยพู่กันแบน แบบไม่ต้องร่างแบบและผสมผสานกับจินตนาการของผู้สร้างสรรค์ ด้วยการเขียนที่เน้นน้ำหนักมือ หนัก-เบา จนเกิดเป็นชุดตัวอักษรไทยประดิษฐ์ ที่เป็นลักษณะเฉพาะของตัวบุคคล ทั้งนี้เพื่อให้สะดวกกับผู้ออกแบบกราฟิกจึงได้พัฒนามาทำเป็นฟอนต์ โดยโปรแกรมคอมพิวเตอร์กราฟิก และโปรแกรมกราฟิกอื่น ๆ ร่วมด้วย โดยพัฒนาร่วมกับผู้เชี่ยวชาญด้านกราฟิก และตั้งชื่อชุดอักษรว่า “wasjindaaksara.ttf” (วัส@จินดาอักษร) โดยคุณวิทวัส โถมประดับ ซึ่งสามารถนำไปใช้กับงานสื่อสิ่งพิมพ์ งานโฆษณาประชาสัมพันธ์ งานเขียนป้าย นิตยสาร วารสาร และการเขียนประกาศนียบัตรในงานต่าง ๆ

ผู้สร้างสรรค์งานขอขอบคุณผู้บริหารและคณะกรรมการศูนย์ศิลปะ วัฒนธรรมและท้องถิ่นทุกท่าน คุณนวลลออ อนุสิทธิ์ ได้จัดทำกราฟิก ระบบข้อมูล และจัดทำสื่อเอกสารเล่มใหญ่ ศิษย์เก่า – ศิษย์ปัจจุบันที่ได้ร่วมจัดทำสื่อเอกสารจนสำเร็จจุลวง ขอขอบคุณคุณวิทวัส โถมประดับ ผู้เชี่ยวชาญด้านกราฟิก และทุกท่านที่เกี่ยวข้องไว้ ณ โอกาสนี้

จินดา เนื่องจำนงค์

พฤษภาคม ๒๕๖๓

สารบัญ

หน้า

บทคัดย่อภาษาไทย.....	ง
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ.....	จ
กิตติกรรมประกาศ.....	ฉ
สารบัญ.....	ช
สารบัญภาพ.....	ฉ
บทที่ ๑ บทนำ.....	ด
ความสำคัญของตัวอักษร.....	ด
วัตถุประสงค์ของการสร้างสรรค์.....	ฉ
ขอบเขตของการสร้างสรรค์.....	ฉ
ข้อตกลงเบื้องต้น.....	ฉ
นิยามศัพท์.....	ค
ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ.....	ค
ผลสำเร็จและความคุ้มค่าของงานสร้างสรรค์.....	ค
บทที่ ๒ แนวคิด ทฤษฎีและงานที่เกี่ยวข้อง.....	ง
ความเป็นมา.....	ง
ความหมายของตัวอักษร.....	จ
ลักษณะของตัวอักษร.....	ด
ขนาดของตัวอักษร.....	ด
ระยะช่องไฟของตัวอักษร.....	ด
แบบการจัดตัวอักษร.....	ด
ประเภทของตัวอักษร.....	ด
ตัวอักษรเพื่อการเรียงพิมพ์.....	ด
ตัวอักษรประดิษฐ์.....	ด
วิธีประดิษฐ์ตัวอักษร.....	ด
รูปแบบในการออกแบบตัวอักษร.....	ด
องค์ประกอบสำคัญในการประดิษฐ์อักษร.....	ด
วิธีออกแบบตัวอักษร.....	ด

สารบัญ (ต่อ)

หน้า

หลักการออกแบบตัวอักษร.....	๒๓
การสื่อความหมาย.....	๒๕
บทที่ ๓ กระบวนการสร้างสรรค์งานประดิษฐ์ตัวอักษรไทย.....	๒๙
วิธีการดำเนินการสร้างสรรค์.....	๒๙
อุปกรณ์ที่ใช้ในการสร้างสรรค์.....	๒๙
กระบวนการสร้างสรรค์งาน.....	๓๐
บทที่ ๔ การสร้างสรรค์ชุดตัวอักษรไทยประยุกต์.....	๓๑
ผลงานสร้างสรรค์.....	๓๑
บทที่ ๕ การสร้างสรรค์ชุดตัวอักษรไทยประดิษฐ์.....	๔๒
ผลงานการสร้างสรรค์ชุดตัวอักษรด้วยฟูกันแบน จำนวน ๕ ผลงาน.....	๔๒
ผลงานสร้างสรรค์เพื่องานกราฟิก.....	๔๗
บทที่ ๖ สรุปผลการสร้างสรรค์.....	๕๓
เทคนิคการใช้ฟูกันแบน.....	๕๓
รูปแบบของเส้นพื้นฐาน.....	๕๓
รูปแบบโครงสร้างตัวอักษร.....	๕๓
การสร้างสรรค์ต่อยอดกับเทคโนโลยี.....	๕๔
สรุปประเด็นด้านมูลค่าและคุณค่า.....	๕๔
ข้อเสนอแนะเพิ่มเติม.....	๕๔
บรรณานุกรม.....	๕๕

สารบัญภาพ

หน้า

ภาพที่ ๒.๑	ตัวอักษรแบบมีเชิง.....	๘
ภาพที่ ๒.๒	ตัวอักษรแบบไม่มีเชิง.....	๘
ภาพที่ ๒.๓	ตัวอักษรแบบตัวเขียน.....	๙
ภาพที่ ๒.๔	ตัวอักษรแบบตัวอาลักษณ์.....	๙
ภาพที่ ๒.๕	ตัวอักษรแบบประดิษฐ์.....	๙
ภาพที่ ๒.๖	ตัวอักษรแบบสมัยใหม่.....	๑๐
ภาพที่ ๒.๗	ลักษณะของตัวอักษร.....	๑๐
ภาพที่ ๒.๘	ระยะช่องไฟของตัวอักษร.....	๑๑
ภาพที่ ๒.๙	แบบการจัดตัวอักษร.....	๑๒
ภาพที่ ๒.๑๐	แสดงขนาดของตัวอักษรเพื่อการเรียงพิมพ์.....	๑๓
ภาพที่ ๒.๑๑	รูปแบบของตัวอักษรเพื่อการเรียงพิมพ์.....	๑๓
ภาพที่ ๒.๑๒	ตัวอักษรเรียงพิมพ์.....	๑๔
ภาพที่ ๒.๑๓	ตัวอักษรประดิษฐ์.....	๑๔
ภาพที่ ๒.๑๔	ตัวอักษรประดิษฐ์.....	๑๕
ภาพที่ ๒.๑๕	ตัวอักษรประดิษฐ์.....	๑๕
ภาพที่ ๒.๑๖	ตัวอักษรประดิษฐ์.....	๑๕
ภาพที่ ๒.๑๗	การร่างตัวอักษรด้วยดินสอชนิด 2B/EE.....	๑๖
ภาพที่ ๒.๑๘	การปาดอักษรด้วยเกรยอง.....	๑๖
ภาพที่ ๒.๑๙	ปากกาที่เกิดจากการประดิษฐ์ด้วยกึ่งไม้ชนิดต่าง ๆ.....	๑๗
ภาพที่ ๒.๒๐	ตัวอย่างปากกาชนิดต่าง ๆ สำหรับการเขียนบนวัสดุต่างชนิดกัน.....	๑๗
ภาพที่ ๒.๒๑	ลักษณะของหัวปากกาสปีดบอล.....	๑๘
ภาพที่ ๒.๒๒	ปากกาปลายสักหลาดชนิดต่าง ๆ.....	๑๙
ภาพที่ ๒.๒๓	ปากกาหัวพู่กันชนิดต่าง ๆ.....	๑๙
ภาพที่ ๒.๒๔	ลักษณะหัวปากกาคอแร้ง ด้ามแบบตรงและแบบเอียง.....	๑๙
ภาพที่ ๒.๒๕	ภาพตัวอย่าง งานลายเส้นตัวอักษรจากปากกาคอแร้ง.....	๒๐
ภาพที่ ๒.๒๖	ลักษณะของพู่กันชนิดหัวกลม หัวแบน และหัวแบนตัดเฉียง.....	๒๑
ภาพที่ ๒.๒๗	โครงสร้างตัวอักษรภาษาไทย.....	๒๓
ภาพที่ ๒.๒๘	โครงสร้างประกอบ.....	๒๓

สารบัญภาพ (ต่อ)

หน้า

ภาพที่ ๓.๑	กระบวนการสร้างสรรค์งาน.....	๓๐
ภาพที่ ๔.๑	อักษร ตัว “ก”.....	๓๑
ภาพที่ ๔.๒	อักษร ตัว “ข”.....	๓๑
ภาพที่ ๔.๓	อักษร ตัว “ฃ” “ค” “ฅ”.....	๓๒
ภาพที่ ๔.๔	อักษร ตัว “ฌ”.....	๓๒
ภาพที่ ๔.๕	อักษร ตัว “ง”.....	๓๒
ภาพที่ ๔.๖	อักษร ตัว “จ”.....	๓๒
ภาพที่ ๔.๗	อักษร ตัว “ฉ”.....	๓๓
ภาพที่ ๔.๘	อักษร ตัว “ช”.....	๓๓
ภาพที่ ๔.๙	อักษร ตัว “ซ”.....	๓๓
ภาพที่ ๔.๑๐	อักษร ตัว “ฌ”.....	๓๓
ภาพที่ ๔.๑๑	อักษร ตัว “ญ”.....	๓๔
ภาพที่ ๔.๑๒	อักษร ตัว “ฎ” “ฏ”.....	๓๔
ภาพที่ ๔.๑๓	อักษร ตัว “ฐ”.....	๓๔
ภาพที่ ๔.๑๔	อักษร ตัว “ฑ”.....	๓๔
ภาพที่ ๔.๑๕	อักษร ตัว “ฒ”.....	๓๕
ภาพที่ ๔.๑๖	อักษร ตัว “ณ”.....	๓๕
ภาพที่ ๔.๑๗	อักษร ตัว “ด”.....	๓๕
ภาพที่ ๔.๑๘	อักษร ตัว “ต”.....	๓๕
ภาพที่ ๔.๑๙	อักษร ตัว “ถ”.....	๓๖
ภาพที่ ๔.๒๐	อักษร ตัว “ท”.....	๓๖
ภาพที่ ๔.๒๑	อักษร ตัว “ธ”.....	๓๖
ภาพที่ ๔.๒๒	อักษร ตัว “น”.....	๓๖
ภาพที่ ๔.๒๓	อักษร ตัว “บ” “ป”.....	๓๗
ภาพที่ ๔.๒๔	อักษร ตัว “ผ” “ฝ”.....	๓๗
ภาพที่ ๔.๒๕	อักษร ตัว “พ”.....	๓๗
ภาพที่ ๔.๒๖	อักษร ตัว “ฟ” “ฟ”.....	๓๗
ภาพที่ ๔.๒๗	อักษร ตัว “ภ”.....	๓๘

สารบัญภาพ (ต่อ)

หน้า

ภาพที่ ๔.๒๘ อักษร ตัว “ม”.....	๓๘
ภาพที่ ๔.๒๙ อักษร ตัว “ย”.....	๓๘
ภาพที่ ๔.๓๐ อักษร ตัว “ร”.....	๓๘
ภาพที่ ๔.๓๑ อักษร ตัว “ล”.....	๓๙
ภาพที่ ๔.๓๒ อักษร ตัว “ว”.....	๓๙
ภาพที่ ๔.๓๓ อักษร ตัว “ศ”.....	๓๙
ภาพที่ ๔.๓๔ อักษร ตัว “ซ”.....	๓๙
ภาพที่ ๔.๓๕ อักษร ตัว “ส”.....	๔๐
ภาพที่ ๔.๓๖ อักษร ตัว “ห”.....	๔๐
ภาพที่ ๔.๓๗ อักษร ตัว “ฟ”.....	๔๐
ภาพที่ ๔.๓๘ อักษร ตัว “อ”.....	๔๐
ภาพที่ ๔.๓๙ อักษร ตัว “ฮ”.....	๔๑
ภาพที่ ๔.๔๐ สระ / วรรณยุกต์.....	๔๑
ภาพที่ ๔.๔๑ ตัวเลขไทย “๐-๙”.....	๔๑
ภาพที่ ๕.๑ ผลงานสร้างสรรค์ ชุดที่ ๑.....	๔๒
ภาพที่ ๕.๒ ผลงานสร้างสรรค์ ชุดที่ ๒.....	๔๓
ภาพที่ ๕.๓ ผลงานสร้างสรรค์ ชุดที่ ๓.....	๔๔
ภาพที่ ๕.๔ ผลงานสร้างสรรค์ ชุดที่ ๔.....	๔๕
ภาพที่ ๕.๕ ผลงานสร้างสรรค์ ชุดที่ ๕.....	๔๖
ภาพที่ ๕.๖ ชุดตัวอักษร ก-ฮ พร้อมสระ วรรณยุกต์.....	๔๗
ภาพที่ ๕.๗ สแกนภาพผลงาน เข้าระบบคอมพิวเตอร์ ใช้โปรแกรมคอมพิวเตอร์กราฟิก.....	๔๘
ภาพที่ ๕.๘ ภาพแบบอักษรฟอนต์ “วัส@จินดาอักษรา”.....	๔๙
ภาพที่ ๕.๙ ทดลองฟอนต์เพื่อการใช้งาน และตั้งชื่อชุดอักษรว่า “วัส@จินดาอักษรา”.....	๕๐
ภาพที่ ๕.๑๐ ทดสอบการใช้คำ ดัดแปลง แก้ไข รูปแบบอักษรให้สามารถใช้งานได้จริง.....	๕๐
ภาพที่ ๕.๑๑ สื่อเอกสารเล่มใหญ่ จัดตั้งแสดงนิทรรศการตัวอักษร.....	๕๑
ภาพที่ ๕.๑๒ การนำตัวอักษรตัวพิมพ์ที่สร้างในโปรแกรมกราฟิกไปใช้ในงานออกแบบ.....	๕๒
ภาพที่ ๕.๑๓ งานออกแบบใบเกียรติบัตร.....	๕๒

บทที่ ๑

บทนำ

๑. ความสำคัญของตัวอักษร

อักษรไทยเป็นอักษรประจำชาติไทย ที่มีพัฒนาการมาจากลายสือไท สมัยพ่อขุนรามคำแหงที่ทรงประดิษฐ์ขึ้น เมื่อ พ.ศ.๑๘๒๖ หลังจากที่คนไทยรวมตัวกันอยู่เป็นเมือง มีเมืองเป็นของตนเอง และมีการปกครองตนเองเรียบร้อยแล้ว ในยุคนั้นการจารึกเรื่องราวของกษัตริย์ลงบนแผ่นศิลา นับเป็นประเพณีนิยมที่กระทำกันทั่วไป กษัตริย์ขอม กษัตริย์พม่า กษัตริย์มอญ ซึ่งเป็นกษัตริย์ของอาณาจักรใกล้เคียงกับไทย ต่างก็มีจารึกเกี่ยวกับเรื่องราวของกษัตริย์ เช่น เรื่องพระนามของกษัตริย์ เมื่อขึ้นครองราชย์ การทำนุบำรุงศาสนา และเมื่อมีเหตุการณ์สำคัญ ๆ เกิดขึ้นในบ้านเมืองที่สำคัญ ทั้งเขมรและพม่าล้วนแต่มีการจารึกเหตุการณ์ไว้ด้วยตัวอักษรของตนเองแล้วทั้งสิ้น การจารึกก็ใช้ทั้งภาษาของตนเอง ภาษาบาลี และภาษาสันสกฤต ก่อนที่คนไทยจะมีภาษาเขียนของตนเอง คงจะใช้ตัวอักษรขอม ซึ่งเป็นตัวอักษรที่ใช้เขียนกันอยู่ในขณะนั้น ดังนั้นเมื่อคนไทยมีบ้านเมืองเป็นของตนเอง มีการปกครองตนเอง จึงมีความจำเป็นที่จะต้องใช้อักษรเป็นภาษาของตนเองไว้เขียน เพื่อให้แตกต่าง และมีฐานะทัดเทียมกับชนชาติอื่นที่อยู่รอบด้าน พ่อขุนรามคำแหง กษัตริย์องค์ที่ ๓ ของอาณาจักรสุโขทัย จึงได้ทรงประดิษฐ์อักษรไทยขึ้น เพื่อให้คนไทยได้มีอักษรของตัวเองไว้ใช้ ภาษาเขียนของไทยแตกต่างไปจากภาษาอื่น ๆ ที่มีใช้อยู่ในขณะนั้นคือ นอกจากมีตัวอักษร พยัญชนะ และสระแล้ว ยังมีเครื่องหมายกำกับแสดงเสียงวรรณยุกต์อีกด้วย ทั้งนี้ เพราะภาษาไทยเป็นภาษาที่ใช้เสียงวรรณยุกต์ ซึ่งต่างจากภาษาบาลี ภาษามอญ และเขมร ที่ไม่ใช้เสียงวรรณยุกต์ในภาษาตัวอักษร หรือพยัญชนะที่ประดิษฐ์ขึ้น สมัยพ่อขุนรามคำแหง มี ๔๔ ตัว ในปัจจุบันเราไม่ได้ใช้ ๒ ตัว คือ “จ” กับ “ค” พยัญชนะ ๒ ตัวนี้ ใช้แทนเสียงไทยโบราณ ๒ เสียง ซึ่งในปัจจุบันนี้เราไม่ใช้แล้ว คือ เสียง “จ” ได้กลายรวมเป็นเสียงเดียวกับ “ช” และ “ค” กลายเป็นเสียงเดียวกับ “ค” ทำให้เราแยกไม่ออกว่า เสียงใดเคยเขียนด้วยตัว “จ” หรือตัว “ค” เราจึงไม่ได้ใช้อักษร ๒ ตัวนี้ นอกจากนี้อักษรในสมัยสุโขทัย ทั้งพยัญชนะ สระ และเครื่องหมายวรรณยุกต์ มีลักษณะที่แตกต่างไปจากตัวอักษร ที่เราใช้อยู่ในปัจจุบันมาก ทั้งนี้ เพราะการเขียน หรือการจารึกลงบนแผ่นศิลาเป็นวิธีเขียนที่แตกต่างไปจากการเขียนด้วยมือลงบนแผ่นกระดาษมาก ตัวเขียนในปัจจุบัน มีลักษณะใกล้เคียงกับตัวเขียนในสมัยอยุธยา มากกว่า ในสมัยนั้นมีการเรียนการสอนภาษาไทย มีตำราสอนที่รู้จักกันทั่วไป คือ จินตามณี นอกจากนั้นคน ในสมัยอยุธยา ยังนิยมแต่งโคลงกลอนกันแล้ว ผู้คนจึงมีโอกาสดูหนังสือมากกว่าในสมัยสุโขทัย และการมีโอกาสดูหนังสือทำให้เกิดมีลักษณะลายมือการเขียนขึ้น ในปัจจุบันนอกจากการเขียนด้วยมือแล้ว เรายังมีเครื่องพิมพ์ พิมพ์ดีด และคอมพิวเตอร์ ซึ่งทำให้เรามีลักษณะตัวอักษรที่แตกต่างไปอีกทุกสิ่งทุกอย่าง

ย่อมเปลี่ยนไปตามกาลเวลา สภาพแวดล้อม และเทคโนโลยีของแต่ละยุค ทั้งตัวภาษาไทย ผู้ใช้ภาษาไทย และสังคมไทยได้เปลี่ยนไป แต่สิ่งที่ไม่เปลี่ยนแปลง และใช้บ่งบอกถึงความเป็นคนไทย และสังคมไทย ได้ทุกยุคทุกสมัย คือ การใช้ภาษาไทย ทั้งภาษาพูด และภาษาเขียน โดยเฉพาะอย่างยิ่ง อักษรไทย (ปลูกปัญญา, ๒๕๖๐, ออนไลน์)

อักษรไทยในปัจจุบันมีหลายรูปแบบแตกต่างกันออกไป ทั้งการออกแบบด้วยระบบคอมพิวเตอร์ และการเขียนด้วยมือ การเขียนด้วยมือนั้นเป็นอัตลักษณ์เฉพาะบุคคล คือ สามารถสร้างสรรค์ตัวอักษรออกมาได้ตามที่เราต้องการ หรือที่เรียกว่า “ตัวอักษรประดิษฐ์” เช่น การเขียนตัวอักษรด้วยฟูกันแบน ฟูกันกลม วัสดุจากธรรมชาติ วัสดุอ่อน เยื่อไม้ ของอ่อนนุ่ม ของมีคม ปากกาเคมี ปากกาหัวตัด ปากกาสปีดบอล ปากกา ดินสอ และวัสดุอื่น ๆ ที่สามารถนำมาเขียนได้

การนำตัวอักษรประดิษฐ์มาใช้ในการออกแบบกราฟิก ผู้ออกแบบควรคำนึงถึงเนื้อหาเรื่องราวที่ต้องการถ่ายทอด ถ่ายทอดอย่างไรให้บรรลุถึงกลุ่มเป้าหมาย ถ่ายทอดอย่างไรให้ดูน่าสนใจ ผู้เขียนใช้ความคิดสร้างสรรค์ในการจัดวางรูปแบบของตัวอักษรประดิษฐ์ที่เกิดจากการฝึกฝนจนชำนาญมาออกแบบงานกราฟิก จนนำไปสู่การถ่ายทอดให้ผู้อ่านเข้าใจถึงความต้องการที่ต้องการสื่อสาร ทั้งนี้ควรคำนึงถึงเนื้อหาเรื่องราวในการสื่อสาร การจัดวางเนื้อหาให้เหมาะสม ไม่ควรมีข้อความมากเกินไป เพราะจะทำให้ไม่สามารถดึงดูดความสนใจของผู้อ่านได้ ตัวอักษรที่ใช้ควรมีลักษณะที่ชัดเจน อ่านง่าย โดดเด่น สะดุดตา ให้ความรู้สึกถึงความต้องการในการถ่ายทอดไปสู่กลุ่มเป้าหมาย

จากการศึกษาเบื้องต้น พบว่า ตัวอักษรไทยในปัจจุบันนั้น เป็นตัวอักษรที่ประดิษฐ์ขึ้นหลากหลายทั้งเป็นทางการและไม่เป็นทางการ โดยมีรูปแบบการเขียนที่แตกต่างกันออกไปตามลักษณะของการนำไปใช้ เพื่อให้เกิดความเหมาะสมกับรูปแบบงานที่ใช้ ดังนั้นตัวอักษรไทยที่ประดิษฐ์ขึ้นมาจึงไม่เป็นที่นิยม แต่ปัจจุบันตัวอักษรไทยมีการนำไปใช้อย่างแพร่หลายทั้งเป็นทางการและไม่เป็นทางการ รวมถึงตัวอักษรไทยที่ประดิษฐ์ขึ้นมาสำหรับใช้ในงานด้านต่าง ๆ เช่น งานโฆษณา ประชาสัมพันธ์ เขียนป้าย งานออกแบบสื่อสิ่งพิมพ์ นิตยสาร วารสาร (สมคิด หงส์สุวรรณ, ๒๕๔๖) นอกจากนี้ยังสามารถนำตัวอักษรไทยที่ประดิษฐ์ขึ้นไปทำเป็นฟอนต์ ต่าง ๆ ด้วยระบบคอมพิวเตอร์ ซึ่งเป็นฟอนต์เฉพาะตัวของแต่ละบุคคลและสามารถนำมาใช้ในงานออกแบบสำหรับนักออกแบบกราฟิกและนักออกแบบในสายงานที่เกี่ยวข้อง

ในการประดิษฐ์ตัวอักษรจากการเขียนสดด้วยฟูกันแบนนั้น เป็นวิธีการหนึ่งที่สามารถทำให้เกิดรูปแบบที่หลากหลาย เกิดจินตนาการ ความคิดสร้างสรรค์ และผู้สนใจสามารถนำไปประยุกต์พัฒนาต่อยอดได้หากฝึกฝนบ่อย ๆ จะทำให้เกิดทักษะและความชำนาญในการเขียนมากขึ้น จนสามารถประดิษฐ์ตัวอักษรในลักษณะต่าง ๆ ได้ตามจินตนาการของผู้เขียนอีกด้วย ตัวอักษรประดิษฐ์มีหลายรูปแบบ เช่น ตัวแบบคัดลายมือตัวบรรจงหรือแบบตัวอาลักษณ์ แบบตัวราชการ ลักษณะตัวตรงหัวกลม แบบมาตรฐานหรือแบบกรมพระนครฯ แบบหัวกลม แบบตัวเหลี่ยม แบบไม่มี

หัวหรือตัวหัวบอด แบบตัวเหลี่ยมหัวโต แบบหางสะบัด แบบม้วนหางสะบัด และแบบตัวประดิษฐ์ ซึ่งแต่ละแบบมีลักษณะการเขียนที่แตกต่างกัน ชนิดของวัสดุที่ใช้จะให้ความหนักเบาและน้ำหนักมือในการเขียนไม่เท่ากัน ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับขนาดของตัวอักษร ความหนาของตัวอักษร การเว้นวรรค ระยะช่องไฟของตัวอักษร และการจัดตัวอักษรในการออกแบบงานกราฟิก งานสื่อสิ่งพิมพ์ งานโฆษณา ประชาสัมพันธ์ งานเขียนป้าย นิตยสาร วารสาร และการเขียนประกาศนียบัตรในงานต่าง ๆ

จากการศึกษาข้อมูลดังกล่าว ผู้สร้างสรรค์เห็นว่าการออกแบบ เขียนแบบด้วยมือ (Hand writing) มีความสำคัญต่อการประยุกต์และนำไปใช้ในงานกราฟิกหรือชุดฟอนต์สำหรับใช้งานสื่อสิ่งพิมพ์ จึงเห็นว่างานสร้างสรรค์ชุดนี้จะก่อให้เกิดเป็นนวัตกรรมทางการออกแบบกระบวนการทางความคิดสร้างสรรค์ แนวทางสำหรับผู้สนใจต่อไป

๒. วัตถุประสงค์ของการสร้างสรรค์

๑. เพื่อศึกษารูปแบบตัวอักษรประดิษฐ์ โดยการเขียนด้วยพู่กันแบน
๒. เพื่อประดิษฐ์ชุดตัวอักษรไทยพร้อม สระ วรรณยุกต์ ตัวเลขไทยให้เกิดความหลากหลายประยุกต์สู่งานกราฟิก
๓. เพื่อใช้ถ่ายทอดหรือเป็นต้นแบบต่อผู้สนใจ สำหรับการนำไปออกแบบฟอนต์ตัวเขียนได้

๓. ขอบเขตของการสร้างสรรค์

๑. ขอบเขตของเนื้อหา

- รูปแบบตัวอักษรไทยประดิษฐ์ ก-ฮ สระ วรรณยุกต์ ตัวเลขไทย การเขียนด้วยพู่กันแบน
- การศึกษาและถ่ายทอดลายเส้น เทคนิค โครงสร้างและลักษณะเฉพาะของตัวอักษรไทยพร้อมเส้น (Strokes) พื้นฐานให้เกิดมุมมองการใช้พู่กันในองศาต่าง ๆ ด้วยการเขียนสดผสมผสานจินตนาการ ด้วยออกแบบลักษณะฉบับพลัน
- การออกแบบตัวอักษรของแต่ละตัวแบบที่หลากหลาย ตามแนวคิดการออกแบบและเขียนถ่ายทอดแบบฉบับพลัน อยู่บนกระดาษ ๑๐๐ ปอนด์ แผ่นใหญ่ (ขนาด ๒๙.๙ x ๒๒.๑ นิ้ว)

๒. ขอบเขตด้านเวลา

- ระหว่างวันที่ ๑ ตุลาคม ๒๕๖๒ - ๓๐ กันยายน ๒๕๖๓

๔. ข้อตกลงเบื้องต้น

การศึกษาในครั้งนี้ เป็นงานสร้างสรรค์ ที่ออกแบบชุดตัวอักษร ด้วยการเขียนสด ด้วยพู่กันแบนเท่านั้น โดยไม่ต้องร่างด้วยดินสอ เพื่อแสดงออกถึงมวลรวมของภาพและแนวคิดออกมาเป็นรูปลักษณะตัวอักษรแบบต่าง ๆ ได้

๕. นิยามศัพท์

๑. การออกแบบ หมายถึง การออกแบบร่างแบบ เขียนแบบตัวอักษรด้วยพู่กันแบน ให้เกิดเป็นลักษณะรูปแบบตัวอักษร รูปทรงต่าง ๆ ให้เห็นโครงสร้าง สัดส่วน อารมณ์ความรู้สึก ลักษณะเฉพาะของบุคลิกตัวอักษรแต่ละตัวได้ โดยเขียนสด (ไม่ร่างด้วยดินสอ)

๒. การประดิษฐ์ชุดตัวอักษรไทย หมายถึง การประดิษฐ์ชุดตัวอักษรไทย ก - ฮ ด้วยพู่กันแบน พร้อมด้วยสระ วรรณยุกต์ ตัวเลขไทย ซึ่งเขียนและออกแบบตัวอักษรแต่ละตัวให้อยู่ในกระดาษแผ่นใหญ่ (กระดาษ ๑๐๐ ปอนด์ ขนาด ๒๙.๙ x ๒๒.๑ นิ้ว) รวมทั้งการเขียนเส้นพื้นฐาน (Basic Strokes) การเขียนแสดงส่วนประกอบของตัวอักษร เพื่อให้ง่ายต่อการเรียนรู้

๓. ต้นแบบตัวอักษร หมายถึง การออกแบบการเขียนเป็นต้นแบบเฉพาะ เพื่อนำมาเป็นตัวอย่าง แนวทางการออกแบบอักษรเป็นชุดได้ โดยอาศัยการสังเกต ผีกล่น ทดลองจนเขียนเป็นชุดได้

๔. การเขียนสด หมายถึง การเขียนตัวอักษรด้วยพู่กันแบน โดยไม่ใช้ดินสอร่างแบบขึ้นมาก่อน

๕. แบบฉัปล้น หมายถึง กระบวนการคิด รวบรวมโดยการประมวลแบบร่าง แนวคิด รูปแบบ อักษรแต่ละตัว ถ่ายทอดสู่งานเขียนอักษร

๖. ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

๑. ได้รูปแบบตัวอักษรประดิษฐ์ โดยการเขียนด้วยพู่กันแบน
๒. ได้ประดิษฐ์ชุดตัวอักษรไทยพร้อม สระ วรรณยุกต์ ตัวเลขไทยให้เกิดความหลากหลาย
๓. ได้ชุดตัวอักษรไทยในรูปลักษณะต่าง ๆ
๔. ได้ต้นแบบชุดประดิษฐ์ตัวอักษรไทย ที่เกิดจากการออกแบบและเขียนแบบสด (ฉัปล้น) และนำไปออกแบบฟอนต์ตัวเขียนได้

๗. ผลสำเร็จและความคุ้มค่าของงานสร้างสรรค์

๑. ได้ผลงานชุดตัวอักษรไทยประดิษฐ์ นวัตกรรมการสร้างสรรค จากการออกแบบเขียนแบบชุดฟอนต์ โดยการเขียนด้วยพู่กันแบน

๒. ได้องค์ความรู้ชุดตัวอักษรประดิษฐ์ที่หลากหลาย สามารถนำมาขยายผลต่อยอด
เพิ่มคุณค่าและมูลค่าในรูปแบบงานกราฟิกและงานเชิงพาณิชย์ได้

๓. ผู้สนใจสามารถศึกษาเรียนรู้ ฝึกปฏิบัติ ทดลองและใช้เป็นแนวทางการออกแบบ หรือ
ฝึกปฏิบัติเชิงวิชาชีพได้

บทที่ ๒

แนวคิด ทฤษฎีและงานที่เกี่ยวข้อง

การศึกษางานสร้างสรรค์ เรื่อง การออกแบบชุดตัวอักษรไทยประดิษฐ์ด้วยเทคนิคการเขียนด้วยพู่กันแบน เพื่อให้ทราบถึงประวัติความเป็นมาและพัฒนาการของตัวอักษรไทย เป็นแนวทางในการประดิษฐ์อักษรไทยด้วยการเขียนแบบสด โดยใช้พู่กันแบนแบบไม่ร่างด้วยดินสอ และสามารถนำมาประยุกต์ใช้ในงานออกแบบกราฟิก งานสื่อสิ่งพิมพ์ โฆษณา ป้ายประชาสัมพันธ์ นิตยสาร วารสาร ไปสเตอร์ แผ่นพับ และยังเป็นการฝึกทักษะ สมาธิ เป็นประโยชน์สำหรับนักเรียน นักศึกษา ผู้สนใจและบุคคลทั่วไป สามารถนำไปศึกษาเรียนรู้ได้ด้วยตนเอง ดังนั้นผู้สร้างสรรค์งาน จึงได้ศึกษาจากเอกสาร งานวิจัย แนวคิด ทฤษฎี บทความและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ซึ่งมีหัวข้อสำคัญ ดังนี้

ความเป็นมา

อักษรไทยเริ่มมีขึ้นในราว พ.ศ. ๔๐๐ ไทยได้อพยพมาจากถิ่นเดิมมาตั้งภูมิลำเนาอยู่ในอาณาจักรมอญ ซึ่งกำลังเป็นชาติที่เจริญรุ่งเรืองในสมัยนั้น เริ่มแรกคงเริ่มเลียนแบบตัวอักษรมาจากมอญ ต่อมาราว พ.ศ. ๑๕๐๐ เมื่อขอมขยายอำนาจเข้ามาในดินแดนของคนไทยซึ่งตั้งอยู่บริเวณริมแม่น้ำยม และได้ปกครองเมืองเข็ญและเมืองสุโขทัย ไทยก็เริ่มดัดแปลงอักษรที่มีอยู่เดิมให้คล้ายกับอักษรขอมหัด

อักษรมอญและอักษรขอมที่เรานำมาดัดแปลงใช้นั้นล้วนแปลงรูปมาจากอักษรพราหมณ์ของพวกพราหมณ์ซึ่งแพร่หลายในอินเดียตอนเหนือและอักษรสันสกฤตในสมัยราชวงศ์ปัลลวะ ซึ่งแพร่หลายบริเวณอินเดียตอนใต้ อักษรอินเดียทั้งคู่นี้ต่างก็รับแบบมาจากอักษรพินียีกชั้นหนึ่ง อักษรพินียีนับได้ว่าเป็นอักษรที่เก่าแก่ที่สุด และเป็นแม่แบบตัวอักษรของชาติต่าง ๆ ทั้งในเอเชียและยุโรป

ราว พ.ศ. ๑๘๒๖ พ่อขุนรามคำแหงทรงประดิษฐ์อักษรไทยที่เรียกกันว่า “ลายสือไทย” ขึ้น ซึ่งได้เค้ารูปจากอักษรอินเดียฝ่ายใต้ รวมทั้งอักษรมอญและเขมรที่มีอยู่เดิม (ซึ่งต่างก็ถ่ายแบบมาจากอักษรอินเดียฝ่ายใต้ทั้งสิ้น) ทำให้อักษรไทยมีลักษณะคล้ายคลึงกับอักษรทั้งสาม แม้บางตัวจะไม่คล้ายกัน แต่ก็สามารถรู้ได้ว่าดัดแปลงมาจากอักษรตัวไหน

อักษรไทยมีการปรับปรุงอยู่เรื่อย ๆ ในสมัยพญาไท ราว พ.ศ. ๑๙๐๐ มีการแก้ไขตัวอักษรให้ผิดเพี้ยนไปบ้างเล็กน้อย โดยเฉพาะการเพิ่มเชิงที่ตัว ญ ซึ่งใช้ติดต่อเรื่อยมาจนทุกวันนี้ คาดว่าน่าจะเอาอย่างมาจากเขมร ในสมัยสมเด็จพระนารายณ์มหาราช ราว พ.ศ. ๒๒๒๓ ตัวอักษรเริ่มมีทรวดทรงดีขึ้นแต่ก็ไม่ทิ้งเค้าเดิม มีบางตัวเท่านั้นที่แก้ไขผิดไปจากเดิม คือ ตัว ฎ และ ฐ ซึ่งเหมือนกับที่ใช้อยู่ใน

ปัจจุบัน นักวิชาการจำนวนหนึ่งเชื่อว่าในสมัยสมเด็จพระนารายณ์มหาราช ตัวอักษรและการใช้งานมีความคล้ายคลึงกับในปัจจุบันมากที่สุด

พ่อขุนรามคำแหงมหาราชจะได้เป็นผู้ทรงประดิษฐ์รูปอักษรขึ้นโดยพระองค์เองก็ตาม การที่พระองค์ทรงแก้ไขตัวอักษรเสียใหม่ในสมัยกรุงสุโขทัยนั้น นับเป็นการสำคัญ เป็นการพัฒนาต่อ ยอดทางความคิด คือ การนำภูมิความรู้ทั้งหลายที่มีอยู่เดิมในขณะนั้นมาพัฒนาให้เกิดความเหมาะสม ให้มีความสะดวกในการจารึกและอ่าน อีกทั้งเสียงที่ใช้ในขณะนั้นก็มีความครบถ้วนตามลักษณะเสียงที่ใช้ในภาษาไทย สิ่งนี้นับเป็นคุณประโยชน์อย่างมหาศาล เป็นวิวัฒนาการ อันทำให้เกิดความเจริญก้าวหน้าทางความรู้และวิทยาการในสมัยนั้น เป็นอย่างยิ่ง แสดงให้เห็นถึงพระอัจฉริยภาพในเชิงภาษาศาสตร์ และความเป็นนักปราชญ์ของพระองค์

ครั้นล่วงรัชกาลพ่อขุนรามคำแหงมหาราชแล้ว จะเป็นระยะเวลาานเท่าใดไม่ปรากฏแน่ชัด มีผู้แก้ไขกลับไปใช้คุณลักษณะบางอย่างตามแบบหนังสือขอม ซึ่งมีสระอยู่ข้างหน้าพยัญชนะบ้าง อยู่ข้างหลังพยัญชนะบ้าง พระองค์ทรงกำหนดให้อักษรแต่ละตัวแยกกันเป็นอิสระ วางรูปสระไว้หน้าพยัญชนะอยู่ในแนวเดียวกัน พร้อมกับมีวรรณยุกต์กำกับการออกเสียงตามคำศัพท์ภาษาไทย นอกจากนี้พระองค์ยังได้ออกแบบรูปอักษรให้มีวิธีการเขียนเส้นอักษรแต่ละตัวลากสับต่อกันโดยไม่ต้องยกมือขึ้น โดยเริ่มต้นลากจากหัวอักษรที่เป็นเส้นโค้งงอเหมือนขอเบ็ด แล้วลากไปจนสุดปลายเส้นอักษรซึ่งมีลักษณะงอโค้งเล็กน้อยเช่นกัน มีพยัญชนะ ๓๙ รูป สระ ๒๐ รูป วรรณยุกต์ ๒ รูป รวมทั้งหมด ๖๑ รูป อย่างเช่นใช้ในแบบหนังสือไทยมาจนทุกวันนี้

ตัวอักษรไทยที่พ่อขุนรามคำแหงมหาราชทรงคิดค้นขึ้นนี้ ได้มีผู้นำไปใช้กันแพร่หลายต่อไปในประเทศใกล้เคียงในสมัยนั้น เช่น ในล้านช้าง ล้านนา และประเทศข้างฝ่ายใต้ของอาณาจักรสุโขทัย คือ กรุงศรีอยุธยา

ความหมายของตัวอักษร

ตัวอักษรมีบทบาทสำคัญอย่างมากต่อการผลิตงานออกแบบกราฟิก รูปแบบและลักษณะเฉพาะของตัวอักษรที่มีความหลากหลายมากมาย การจะเลือกใช้แบบใดต้องขึ้นอยู่กับความเหมาะสมและเงื่อนไขต่าง ๆ ของงานนั้น ๆ ตัวอักษรลักษณะหนึ่งอาจเหมาะกับงานอย่างหนึ่ง และตัวอักษรอีกลักษณะหนึ่งอาจจะเหมาะสมกับงานอีกอย่างหนึ่ง

อักษรตัวพิมพ์ คือ อักษรสำเร็จที่ได้รับการออกแบบและผลิตเป็นแม่แบบไว้สำหรับเลือกใช้ในงานพิมพ์ต่าง ๆ อักษรตัวพิมพ์มีความสำคัญต่อการออกแบบกราฟิกมาก บางครั้งก็นำมาเป็นสิ่งดึงดูดใจในสื่อ นั้น ด้วยการเลือกใช้ตัวอักษรที่มีรูปแบบแปลก น่าสนใจ หรือการขยายให้มีขนาดใหญ่เป็นพิเศษและการใช้สีเส้นเข้าช่วย ตัวอักษรตัวพิมพ์ใช้เสนอเนื้อหาสาระข้อมูลที่ต้องการนำเสนอ โดยจะเลือกใช้ตัวอักษรที่มีรูปแบบเรียบ ชัดเจน อ่านง่าย รูปแบบตัวอักษรพิมพ์อาจแบ่งได้ ดังนี้

๑. ตัวอักษรแบบมีเชิง (Serif) เป็นแบบตัวอักษรที่มีเส้นยื่นของฐานและปลายตัวอักษรในทางราบที่เรียกว่า Serif ลักษณะของตัวอักษรจะมีเส้นตัวอักษรเป็นแบบหนาบางไม่เท่ากัน เหมือนการเขียนประดิษฐ์ด้วยขนนกหรือปากกาปากแบน มีหลายรูปแบบและตั้งชื่อรูปแบบแตกต่างกันออกไป

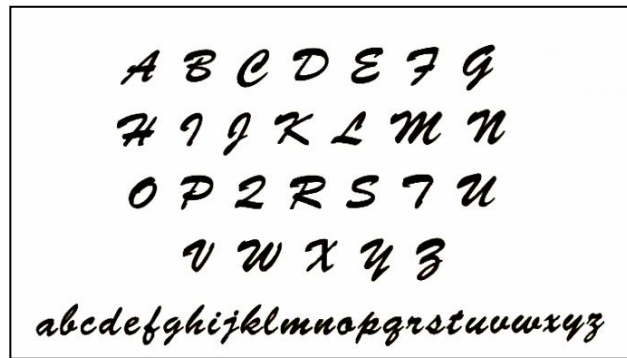
ภาพที่ ๒.๑ ตัวอักษรแบบมีเชิง

๒. ตัวอักษรแบบไม่มีเชิง (Sans Serif) เป็นลักษณะของตัวอักษรอีกแบบหนึ่งที่รูปแบบเรียบง่าย ดูเป็นทางการ ต่างจากแบบแรก คือ ไม่มีเชิง หมายถึงไม่มีเส้นยื่นออกมาจากฐานและปลายของตัวอักษรในทางราบ นิยมใช้ในงานพิมพ์ทั่วไปและงานประชาสัมพันธ์

ภาพที่ ๒.๒ ตัวอักษรแบบไม่มีเชิง

๓. ตัวอักษรแบบตัวเขียน (Script) ตัวอักษรแบบนี้เป็นแบบที่แตกต่างไป การออกแบบจะเน้นให้ตัวอักษรมีลักษณะคล้ายกับการเขียนด้วยลายมือ ซึ่งมีหางโยงต่อเนื่องกันระหว่างตัวอักษร มีขนาดเส้นอักษรหนาบางแตกต่างกัน นิยมทำให้เอียงเล็กน้อย

ภาพที่ ๒.๓ ตัวอักษรแบบตัวเขียน

๔. ตัวอักษรแบบตัวอาลักษณ์ (Text Letter) เป็นตัวอักษรโรมันแบบตัวเขียนอีกลักษณะหนึ่ง มีลักษณะเป็นแบบประดิษฐ์มีเส้นตั้งดำหนา ภายในตัวอักษรมีเส้นหนาบางคล้ายกับการเขียนด้วยพู่กัน หรือปากกาปลายตัด นิยมใช้ในการจารึกในเอกสารตำราสมัยโบราณ

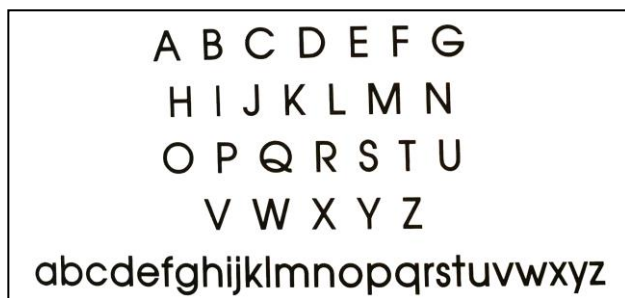
ภาพที่ ๒.๔ ตัวอักษรแบบตัวอาลักษณ์

๕. ตัวอักษรแบบประดิษฐ์ (Display Type) หรือตัวอักษรตัวพิมพ์ขนาดใหญ่ มีลักษณะเด่น คือ การออกแบบตกแต่งตัวอักษรให้สวยงามเพื่อดึงดูดสายตา มีขนาดความหนาของเส้นอักษรที่หนากว่าแบบอื่น ๆ จึงนิยมใช้เป็นเรื่อง ประกาศนียบัตร ฯลฯ

ภาพที่ ๒.๕ ตัวอักษรแบบประดิษฐ์

๖. ตัวอักษรแบบสมัยใหม่ (Modern Type) เป็นตัวอักษรที่ประดิษฐ์ขึ้น มีลักษณะเรียบง่ายใช้ในงานประชาสัมพันธ์

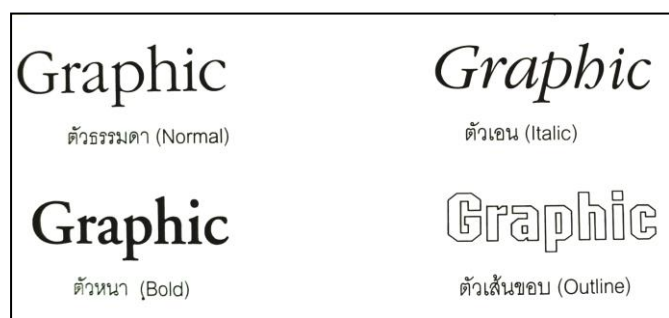

ภาพที่ ๒.๖ ตัวอักษรแบบสมัยใหม่

ลักษณะของตัวอักษร (Type Character)

นอกจากรูปแบบของตัวอักษรที่มีลักษณะแตกต่างกันแล้ว การสร้างแบบตัวอักษรยังมีแนวคิดให้เกิดความแตกต่างอย่างหลากหลาย ทำให้มีลักษณะเฉพาะตัวของตัวอักษรที่เปลี่ยนแปลงไป เช่น

- ประเภทตัวเอน (Italic)
- ประเภทตัวธรรมดา (Normal)
- ประเภทตัวบางพิเศษ (Extra Light)
- ประเภทตัวแคบ (Condensed)
- ประเภทตัวบาง (Light)
- ประเภทตัวหนา (Bold)
- ประเภทตัวเส้นขอบ (Outline)
- ประเภทตัวหนาพิเศษ (Extra Bold)
- ประเภทตัวดำ (Black)

ภาพที่ ๒.๗ ลักษณะของตัวอักษร

ขนาดของตัวอักษร (Size Type)

ขนาดของตัวอักษรในงานออกแบบกราฟิกมีความสำคัญเป็นอย่างมาก เพราะต้องใช้สื่อสารให้เกิดความเข้าใจกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง การใช้หน่วยกำหนดขนาดตัวอักษรเป็นสากลจึงเป็นที่แพร่หลาย เราจึงควรต้องทำความเข้าใจในเรื่องนี้ด้วย

ขนาดของตัวอักษรเป็นการกำหนดขนาดที่เป็นสัดส่วนของขนาดความกว้างกับความสูงและรูปร่างของตัวอักษร โดยถือเอาความสูงเป็นหลักในการจัดขนาดที่เรียกว่า พอยต์ (Point) ขนาดของตัวอักษรหัวเรื่องมักจะใช้ขนาดตั้งแต่ ๑๖ พอยต์ขึ้นไป ส่วนขนาดของเนื้อหาจะใช้ขนาดประมาณ ๖ พอยต์ ถึง ๑๖ พอยต์ แล้วแต่ลักษณะงานนั้น ๆ

๑๒ พอยต์	=	๑ ไพกา
๖ ไพกา	=	๑ นิ้ว (๒.๕ ซม.)
๗๒ พอยต์	=	๑ นิ้ว

ขนาดทางราบหรือทางกว้างของตัวอักษร เมื่อเรียงกันไปเป็นคำหรือความยาว ใน ๑ บรรทัด หรือ ที่เรียกว่า เป็น “ความยาวคอลัมน์” ก็กำหนดเป็น ไพกา (Pica)

ระยะช่องไฟของตัวอักษร (Spacing)

การจัดระยะช่องไฟของตัวอักษรเป็นเรื่องสำคัญมาก ทั้งนี้จะเห็นได้ว่า ตัวอักษรข้อความที่ถูกออกแบบจัดวางอย่างสวยงาม ทำให้ผู้อ่านง่าย ดูสบายตา ชวนดู ชวนอ่าน การจัดช่องไฟนั้นมีหลักที่ควรคำนึงถึง ๓ ประการ ได้แก่

ภาพที่ ๒.๘ ระยะช่องไฟของตัวอักษร

๑. ระยะช่องไฟระหว่างอักษร (Letter Spacing) เป็นการกำหนดระยะช่องไฟระหว่างตัวอักษรแต่ละตัว ที่จะต้องมีระยะห่างกันพอสมควร ไม่ติดกันหรือห่างกันเกินไป การเว้นระยะช่องไฟแต่ละตัวไม่ควรกำหนดค่าว่าต้องห่างเท่าใด เพราะตัวอักษรแต่ละตัวทั้งภาษาไทยและภาษาอังกฤษมีลักษณะที่แตกต่างกัน เราควรจัดช่องไฟโดยคำนึงถึงปริมาณที่มีความสมดุลโดยประมาณในระหว่างตัวอักษร หรือที่เรียกว่า ปริมาตรความสมดุลทางสายตา

๒. ระยะช่องไฟระหว่างคำ (Word Spacing) ส่วนมากจะเกี่ยวข้องกับภาษาอังกฤษมากกว่า ระยะระหว่างคำโดยทั่วไปจะเว้นระยะระหว่างคำประมาณ ๑ ตัวอักษรปกติ ถ้าระยะห่างเกินไปจะทำให้อ่านยาก และถ้าชิดกันเกินไปทำให้ขาดความงามไป

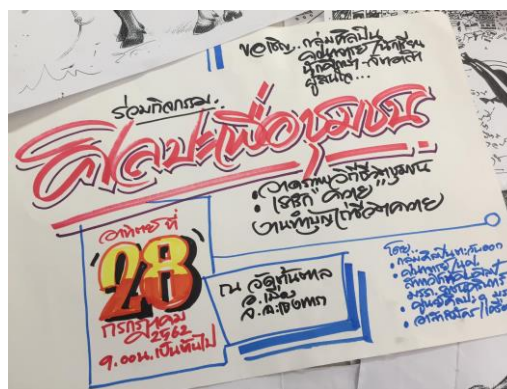
๓. ระยะช่องไฟระหว่างบรรทัด (Line Spacing) แนวคิดของการเว้นระยะระหว่างบรรทัดมีจุดประสงค์เพื่อให้อ่านง่าย ดูสวยงาม โดยปกติจะใช้ระยะห่าง ๐-๓ พอยต์ หลักสำคัญ

ในการกำหนดระยะระหว่างบรรทัดให้วัดส่วนสูง และส่วนต่ำสุดของตัวอักษร เมื่อจัดวางบนบรรทัดแล้วต้องทับซ้อนกัน

แบบการจัดตัวอักษร (Type Composition)

แบบการจัดตัวอักษรหัวเรื่อง หรือการจัดเนื้อหาย่อ มีวิธีการจัดหลายวิธี ตามความต้องการที่ได้ออกแบบไว้ การจัดตัวอักษรอาจจะกระทำได้หลายวิธี ดังนี้

๑. แบบชิดซ้าย (Flush Left)
๒. แบบชิดขวา (Flush Right)
๓. แบบซ้ายขวาตรงกัน (Justified)
๔. แบบศูนย์กลาง (Centered)
๕. แบบรอบขอบภาพ (Contour)
๖. แบบไม่สมดุล (Asymmetrical)
๗. แบบรูปธรรม (Concrete)
๘. แบบแนวตั้ง (Vertical Type)
๙. แบบเอียง (Inclined Type)

ภาพที่ ๒.๙ แบบการจัดตัวอักษร

ประเภทของตัวอักษร

ตัวอักษรมีความสำคัญต่องานกราฟิกอย่างยิ่ง เนื่องจากตัวอักษรทำหน้าที่หลักในการถ่ายทอดข้อมูลข่าวสารในรายละเอียด แต่ปัจจุบันการออกแบบกราฟิกได้ใช้ตัวอักษรเพื่อการนำเสนออย่างกว้างขวาง เพื่อถ่ายทอดความหมายได้เหมือนกับเป็นภาพ แต่การออกแบบตัวอักษรเพื่อการสื่อความหมายมีความซับซ้อนของคำศัพท์และโครงสร้างของภาพ เนื่องจากตัวอักษรต้องทำหน้าที่ ๒ ส่วน คือ การสื่อสารข้อความในรูปของคำและการสื่อความหมายด้วยตัวอักษร ต้องคำนึงถึงภาษาและความถูกต้องของหลักไวยากรณ์ของภาษานั้น ๆ พร้อมทั้งเสียง สกอตและการจัดเรียงเรียงลำดับของประโยคด้วย ดังนั้นจึงทำให้การออกแบบตัวอักษรมีเอกลักษณ์เฉพาะตัวและรูปแบบของตัวอักษรที่สอดคล้องกันอย่างกลมกลืนจะสามารถช่วยเพิ่มศักยภาพในการสื่อความหมายเพิ่มมากขึ้น ตัวอักษรในงานกราฟิกสามารถแบ่งออกเป็น ๒ ประเภทหลัก ๆ คือ ตัวอักษรเพื่อการเรียงพิมพ์ และตัวอักษรประดิษฐ์

ตัวอักษรเพื่อการเรียงพิมพ์

ตัวอักษรเพื่อการเรียงพิมพ์ หรือเรียกว่าอักษรเรียงพิมพ์เป็นชุดอักษรที่ใช้แพร่หลายในคอมพิวเตอร์ ถ้านักออกแบบต้องการออกแบบชุดตัวพยัญชนะ สระ ตั้งแต่ ก-ฮ วรรณยุกต์และตัวเลข

อย่างครบถ้วนเพื่อการเรียงพิมพ์ จะต้องคำนึงถึงวิธีการสร้างตัวอักษรในโปรแกรมและขนาดของตัวอักษร และรูปลักษณะของตัวอักษรที่นำไปใช้ได้อย่างเหมาะสม

ภาพที่ ๒.๑๐ แสดงขนาดของตัวอักษรเพื่อการเรียงพิมพ์

โดยส่วนใหญ่ผู้ออกแบบกราฟิกไม่จำเป็นต้องทำการออกแบบรูปแบบตัวอักษรเรียงพิมพ์ใหม่ทุกครั้งที่มีการใช้งานตัวอักษร แต่นักออกแบบสามารถที่จะเลือกใช้ตัวอักษรที่มีอยู่ในโปรแกรมคอมพิวเตอร์แล้ว เพื่อนำไปพิมพ์ข้อความในรายละเอียดในงานออกแบบกราฟิกได้ โดยเพียงการเลือกใช้ให้เหมาะสมกับงานในการเลือกใช้รูปแบบอักษรที่เหมาะสมกับเนื้อหาหลักมีส่วนสำคัญอย่างยิ่งในงานออกแบบกราฟิก เพราะรูปแบบของตัวอักษรมีอิทธิพลต่อการรับรู้และความรู้สึกของมนุษย์ จะสังเกตได้ว่ารูปแบบของตัวอักษรเพื่อการเรียงพิมพ์คำและความหมายเดียวกันแต่มีรูปลักษณะของตัวอักษรแตกต่างกัน ซึ่งทำให้ผู้อ่านเกิดความรู้สึกจากการรับรู้ที่ต่างกันด้วย

ภาพที่ ๒.๑๑ รูปแบบของตัวอักษรเพื่อการเรียงพิมพ์

นอกจากนั้นการเลือกใช้อักษรเรียงพิมพ์ที่มี สี ขนาด จังหวะ การเน้น และลักษณะการจัดวาง ตัวอักษรร่วมกัน ก็สามารถสร้างความแตกต่างให้กับงานออกแบบได้

ภาพที่ ๒.๑๒ ตัวอักษรเรียงพิมพ์

ที่มา : แบบตัวอักษรจากดีไซน์เนอร์ไทยที่ได้รับรางวัล Demark. ๒๕๖๐. [ออนไลน์].

ตัวอักษรประดิษฐ์

การออกแบบตัวอักษรประดิษฐ์เป็นการออกแบบตัวอักษรเพื่อการใช้งานเฉพาะกิจ เช่น เครื่องหมายการค้า หรือหัวเรื่องบนสื่อประชาสัมพันธ์ เป็นต้น ดังนั้นจึงไม่เหมาะที่จะนำเอาอักษรประดิษฐ์ไปใช้เพื่อการบรรยายเนื้อเรื่องยาว ๆ เพราะจะทำให้ยากต่อการอ่าน การออกแบบตัวอักษรประดิษฐ์บนปกวารสารชื่อ Rolling Stone เพื่อการใช้งานเฉพาะเจาะจง ดังนั้นวัตถุประสงค์ในการออกแบบจึงมีความสำคัญต่อการออกแบบอย่างยิ่ง เพราะวัตถุประสงค์จะเป็นตัวกำหนดแนวทางการออกแบบให้สอดคล้องกับรูปแบบของตัวอักษรให้สอดคล้องกับภาพลักษณ์ ความรู้สึก และสามารถสื่อความหมายที่ต้องการถ่ายทอดไปสู่กลุ่มเป้าหมาย

รูปที่ ๒.๑๓ ตัวอักษรประดิษฐ์

โดย จินดา เนืองจันทน์

การออกแบบตัวอักษรประดิษฐ์สามารถสร้างด้วยมือหรือสร้างขึ้นด้วยโปรแกรมวาดภาพหรือโปรแกรมเขียนตัวอักษรก็ได้ ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับความรู้สึกที่นักออกแบบต้องการถ่ายทอดไปยังกลุ่มเป้าหมาย โดยผ่านรูปลักษณ์ของตัวอักษรประดิษฐ์ ตัวอักษรประดิษฐ์เพื่อถ่ายทอดความรู้สึกแตกต่างกันตามแนวความคิดในการออกแบบ (ศิริพรณ์ ปีเตอร์, ๒๕๔๙. หน้า ๙๐ - ๙๓)

รูปที่ ๒.๑๔ ตัวอักษรประดิษฐ์
โดย จินดา เนื่องจำนงค์

รูปที่ ๒.๑๕ ตัวอักษรประดิษฐ์
โดย จินดา เนื่องจำนงค์

นอกจากนั้นตัวอักษรสามารถทำได้ ๒ หน้าหลัก คือ สามารถถ่ายทอดความหมายของคำได้ และสามารถสร้างภาพเพื่อสื่อความหมายในเวลาเดียวกันได้

รูปที่ ๒.๑๖ ตัวอักษรประดิษฐ์
โดย จินดา เนื่องจำนงค์

วิธีประดิษฐ์ตัวอักษร

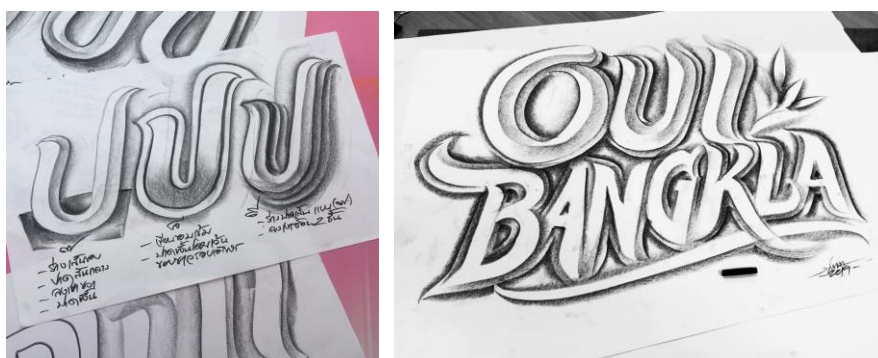
การประดิษฐ์ตัวอักษร มีเทคนิคออกแบบและสามารถใช้วัสดุ อุปกรณ์ได้หลายประเภท เช่น การใช้ดินสอ ปากกาชนิดต่าง ๆ พู่กัน การใช้อุปกรณ์ด้วยเทคโนโลยีจากคอมพิวเตอร์ วัสดุ อุปกรณ์ต่าง ๆ ขึ้นอยู่กับวัตถุประสงค์ของการนำไปใช้งาน วัสดุอุปกรณ์บางประเภทมีข้อจำกัด อาจออกแบบหรือเขียนประดิษฐ์และนำไปประยุกต์กับวัสดุอื่น หรือต้องการออกแบบเฉพาะคำ ที่มีลักษณะโดดเด่นเป็นอัตลักษณ์ของตัวบุคคล องค์กรได้ ซึ่งมีวิธีการประดิษฐ์ได้หลายวิธี ขอยกตัวอย่างจากอุปกรณ์ต่าง ๆ ดังนี้

๑. ดินสอ ดินสอมีหลากหลายชนิดมาก มีทั้งดินสอประเภทธรรมดา (HB) ดินสอร่างภาพ (2B) หรือดินสอสำหรับแรเงาวาดภาพ (4-6 B, EE และเกรยอง) สามารถนำมาเขียนอักษรได้เช่นกัน

ภาพที่ ๒.๑๗ การร่างตัวอักษรด้วยดินสอชนิด 2B / EE

โดย จินดา เนื่องจำนงค์

ภาพที่ ๒.๑๘ การปาดอักษรด้วยเกรยอง (Crayon)

โดย จินดา เนื่องจำนงค์

๒. ปากกา ปากกาโดยทั่วไปมีทั้งหมึกแห้ง หมึกซึม หมึกเจล หมึกสีต่าง ๆ ทั้งเขียนน้ำ และเขียนน้ำมัน มีทั้งหัวกลมและหัวตัด (ปลายตัด) การใช้งานขึ้นอยู่กับวัตถุประสงค์การใช้งาน สำหรับเขียนวัตถุอะไร เช่น เขียนบนวัสดุ ประเภทผิวมัน แก้ว พลาสติก กระຈก กระเบื้อง โลหะต่าง ๆ ใช้ปากกาเคมีชนิดลบไม่ออก (Permanent Marker) ซึ่งตามท้องตลาดจะมีให้เลือกหลายเครื่องหมายการค้า (ยี่ห้อ)

ภาพที่ ๒.๑๙ ปากกาที่เกิดจากการประดิษฐ์ด้วยกิ่งไม้ชนิดต่าง ๆ

ภาพที่ ๒.๒๐ ตัวอย่างปากกาชนิดต่าง ๆ สำหรับการเขียนบนวัสดุ ต่างชนิดกัน

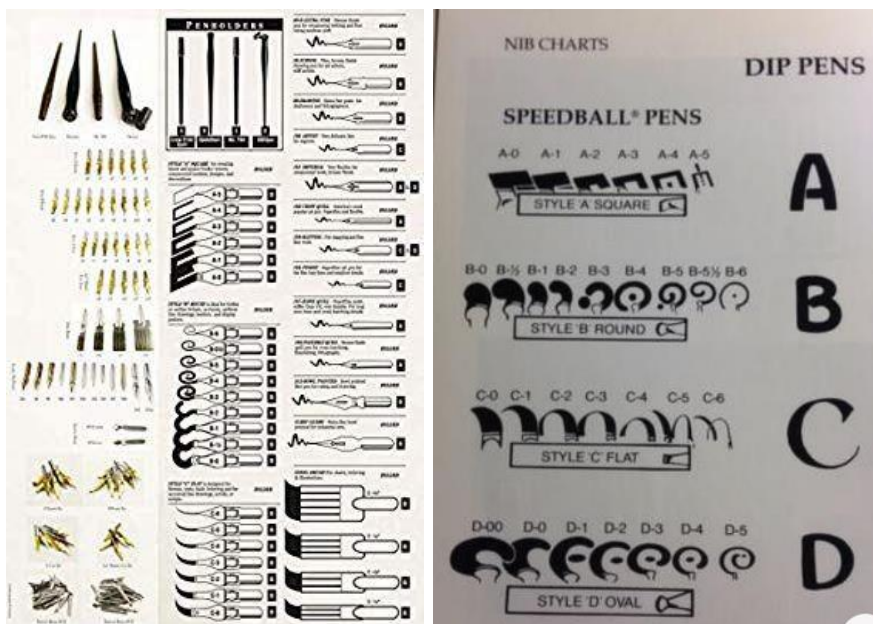
ที่มา : www.pinterest.com

ปากกาสปีดบอล (Speedball Pen) เป็นเครื่องมือที่ใช้เขียนตัวอักษรและใช้สำหรับวาดเส้นในการเขียนรูปได้เช่นกัน ปากกาเป็นโลหะ มีความแข็งแรงอยู่ทรง เหมาะสำหรับผู้ฝึกเขียนตัวอักษร ซึ่งมีหลายรูปแบบหลายขนาด โดยทั่วไปมี ๔ แบบ คือ

๑. หัวปากกาแบบ A เขียนตัวอักษรที่มีเหลี่ยมตลอดตัว
๒. หัวปากกาแบบ B เขียนตัวอักษรแบบกลมตลอดตัว

๓. หัวปากกาแบบ C เขียนตัวอักษรแบบเหลี่ยมมีเส้น หนา-บาง สามารถเขียนหลบเส้นได้

๔. หัวปากกาแบบ D เขียนตัวอักษรแบบกลมที่ต้องการหลบเส้นได้ เช่นเดียวกับแบบ C

ภาพที่ ๒.๒๑ ลักษณะของหัวปากกาสปีดบอล แบบ A B C D

ที่มา : www.pinterest.com

ปากกาสปีดบอล มีข้อดี คือ การเขียนโดยการจุ่มหมึก จะทำให้ผู้เขียนมีสมาธิ ระมัดระวังในการเขียนแบบช้า ๆ และสามารถจดจำรูปแบบตัวอักษรในตัว ประหยัดการใช้งานมากกว่าปากกาสำเร็จรูป ตัวอักษรมีความคมชัด

ข้อเสีย คือ การดูแลหลังจากการเขียน ต้องล้างให้สะอาด ตากให้แห้งเพราะถ้าเกิดความชื้นโลหะเกิดสนิมได้ หรือระหว่างการเขียนน้ำหมึกมือที่กดแรงไป ทำให้หัวปากกาเกิดชำรุด อ้าออกมาเกินไปทำให้หัวเสียหายได้

๓. ปากกาปลายสักหลาด หรือ ปากกาเมจิก (Magic Color) เป็นปากกาชนิดพิเศษที่มีให้เลือกเพื่อใช้งานได้อย่างหลากหลาย มีชนิดปากแบนหัวตัด (ตัดตรง ตัดเฉียง) ปากแบบหัวกลม มีทั้งแบบเชื่อน้ำ เชื่อน้ำมัน แอลกอฮอล์ ถ้าต้องการเขียนให้คงทนถาวร เลือกใช้แบบลบไม่ออก (Permanent Marker) ถ้าใช้งานชั่วคราวใช้แบบปากกาเชื่อน้ำหรือเมจิกทั่วไปได้ ส่วนเขียนบนวัสดุกระดานไวท์บอร์ด ควรใช้แบบลบได้ (Non-Permanent) ปัจจุบันมีหลายชนิด หลากยี่ห้อ สะดวกต่อการใช้งาน

ภาพที่ ๒.๒๒ ปากกาปลายสักหลาดชนิดต่าง ๆ

ปัจจุบันมีผู้ผลิตหลายแห่ง ประดิษฐ์ปากกา หัวฟู่กัน (Brush Pen) ออกจำหน่ายอย่างมาก ซึ่งได้รับความนิยมจากผู้ใช้งาน เนื่องจากใช้ง่าย พกพาสะดวก และได้เส้นออกมาเหมือนการเขียนฟู่กัน จุ่มสี หรือจุ่มหมึก

ภาพที่ ๒.๒๓ ปากกาหัวฟู่กัน (Brush Pen) ชนิดต่าง ๆ

ที่มา : <https://www.pinterest.com/pin/503981014547381504/>

๔. ปากกาคอแฉ่ง หรือ ปากกาจุ่มหมึก (Dip Pen) เป็นปากกาหัวโลหะ ชนิดเขียนแบบเส้นปกติ และเขียนแบบได้เส้นหนา-บาง มีหลายขนาด หลายเครื่องหมายการค้า (ยี่ห้อ) มีผู้ผลิตต่าง ๆ ได้ดัดแปลงรูปแบบมากตามความนิยม พร้อมด้ามสำหรับเสียบหัวปากกาก็มี การออกแบบให้ทันสมัย มีทั้งหัวเสียบธรรมดา และหัวเสริมแบบเฉียง (Obbligue)

ภาพที่ ๒.๒๔ ลักษณะหัวปากกาคอแฉ่ง ด้ามแบบตรงและแบบเฉียง

การเขียนต้องเขียนโดยการจุ่มหมึก ข้อดีของปากกาคอแร้งนี้ จะเขียนเส้นได้อ่อนหวาน มีความหนา บาง หรือเขียนเส้นหนัก เส้นเบาได้ดี การเขียนเส้น (Stroke) จะได้เส้นเล็ก กลาง หนา ได้มากกว่า ปากกาธรรมดา หรือปากกาหัวตัด ข้อเสียของหัวปากกาคอแร้ง คือ การดูแลรักษา หลังจากใช้งาน ต้องล้างให้สะอาด เก็บรักษาให้ดี เพราะถ้ามีความชื้น จะเกิดสนิมได้ง่าย การใช้งานสำหรับผู้เริ่มต้น ต้องเรียนรู้ทำความเข้าใจ การใช้งานเทคนิคการเขียนเป็นอย่างดี จึงจะใช้งานได้คล่อง และชำนาญ

ภาพที่ ๒.๒๕ ภาพตัวอย่าง งานลายเส้นตัวอักษรจากปากกาคอแร้ง

๕. พู่กัน เป็นเครื่องมือที่ใช้ในการเขียนตัวอักษรและวาดภาพ เขียนค่อนข้างยาก สำหรับผู้เริ่มต้น ควรฝึกจากปากกาหัวตัดหรือปลายตัดก่อนจะเป็นฐานต่อยอดให้เขียนพู่กันแบนได้ พู่กันโดยทั่วไป มี ๒ ชนิด คือ หัวพู่กันแบบกลม กับ พู่กันแบบแบน (Flat Brush) ซึ่งแบบแบนมีแบบตัดเฉียง หรือ ลักษณะเฉพาะแบบตัดเป็นเส้นคู่ด้วยขึ้นอยู่กับการออกแบบการใช้งาน

การใช้งานจึงค่อนข้างยากที่จะควบคุมน้ำหนักมือ ให้ได้รูปแบบตัวอักษรที่ต้องการ จำเป็นอย่างยิ่งต้องเรียนรู้ขั้นตอน วิธีการเขียนพู่กันกลมและพู่กันแบนสามารถใช้งานเขียนอักษรได้อย่างกว้างขวางได้หลายแบบ หลายเทคนิควิธีการ สามารถใช้จุ่มเขียนสีประเภทต่าง ๆ ได้ เช่น สีหมึก สีโปสเตอร์ สีน้ำ สีน้ำมัน สีพลาสติก สีอะคริลิก หรือสีผสมอื่น ๆ ได้

พู่กันกลมมีทั้งขนาดเบอร์เล็กจนถึงเบอร์ขนาดใหญ่ โดยทั่วไป เบอร์ ๐ เบอร์ ๑๒ ส่วนการผลิตชนิดพิเศษ มีแบบกลมขนาดใหญ่ สำหรับใช้งานเฉพาะ ส่วนพู่กันแบนโดยทั่วไปมีเบอร์เล็กถึงใหญ่ จะกำหนดเป็นเบอร์คู่ เช่น ๒ ๔ ๖ จนถึง ๒๔ หรือ กำหนดเฉพาะยี่ห้อ เป็นเฉพาะก็มี ส่วนพู่กันแบบแบนตัดปลายเฉียง (Angular Brush) ใช้เขียนตัวอักษรได้เช่นกัน

ภาพที่ ๒.๒๖ ลักษณะของพู่กันชนิดหัวกลม (Round) หัวแบน (Flat) และหัวแบนตัดเฉียง (Angle)

รูปแบบในการออกแบบตัวอักษร

๑. รูปแบบมาตรฐานตัวอักษร (Type Face)

๑. ตัวแบบคัดลายมือตัวบรรจงหรือตัวอาลักษณ์ตัวตรง ใช้ในการเขียนการ์ด บัตรเชิญและงานเขียนแบบทั่ว ๆ ไป

๒. ตัวแบบคัดลายมือตัวบรรจง หรือตัวอาลักษณ์ตัวเอน ใช้ในงานเขียนแบบทั่ว ๆ ไป

๓. แบบตัวราชการ ลักษณะตัวตรงหัวกลม อ่านง่าย ชัดเจน ใช้ในงานหนังสือ วิชาการทั่วไป ส่วนมากจะใช้ในส่วนของงานราชการ

๔. ตัวแบบมาตรฐานหรือแบบกรมพระนครฯ เข้าใจกันว่า เป็นแบบตามอย่างที่ สมเด็จพระนครฯ ได้คิดค้นขึ้น เพื่อใช้กับงานด้านศิลปกรรมของพระองค์ท่าน หรือมีชื่อเรียกอีก อย่างหนึ่งว่า “ตัวแบบหัวตัด” (ตัวรีบับ)

๕. ตัวแบบหัวกลม ลักษณะตัวจะคล้าย ๆ กับตัวแบบราชการ แต่หัวจะโตและกลม กว่า ส่วนมากจะใช้กับงานหัวเรื่องใหญ่ ๆ

๖. แบบตัวเหลี่ยม รูปร่างเป็นเหลี่ยม ส่วนมุมของตัวอาจจะมนได้บ้าง ลักษณะตัว ตรง อ้วนหรือพอมขึ้นอยู่กับพื้นที่ของงาน มีหัวเป็นเส้นตรงใช้ในงานเขียนแบบทั่วไป

๗. ตัวแบบไม่มีหัวหรือตัวหัวบอด ลักษณะตัวจะอ่านยาก เพราะจะเป็นตัวกึ่ง ประดิษฐ์ ส่วนใหญ่จะใช้เป็นหัวบทมากกว่าที่จะใช้เขียนเป็นข้อความ เหมาะที่จะใช้กับงานออกแบบ

๘. แบบตัวเหลี่ยมหัวโต รูปร่างสี่เหลี่ยมเป็นมุมตัวตรง ตัวกว้าง หัวกลมโต ใช้กัน มากในงานศิลปกรรม และงานด้านออกแบบทั่วไป

๙. ตัวแบบหางสะบัด เป็นแบบที่ดัดแปลงมาจากตัวแบบมาตรฐานกรมพระนครฯ หัวสะบัดไม่ขมวดหางสะบัดเล็กน้อย ตัวเอนใช้ในงานศิลปกรรมไทย

๑๐. ตัวแบบม้วนหางสะบัด เป็นแบบที่ดัดแปลงมาจากตัวหนังสือโบราณ และตัว แบบหางสะบัดประกอบกัน ถ้าเป็นตัวเล็กจะมีการขมวดหัว ตัวกลมบ้าง ตัวเหลี่ยมบ้างก็ได้ ลักษณะ

ตัวจะมีปลายหางสะบัดจนม้วน หรือบางครั้งสะบัดปลายหางกลม หรือเป็นหยัก อาจจะมากหรือน้อย ขึ้นอยู่กับความเหมาะสมสวยงาม

๑๑. ตัวประดิษฐ์ เป็นลักษณะตัวที่สร้างขึ้นเฉพาะงานให้สอดคล้องกับเรื่องราว ลงตัว และสมดุลเฉพาะงานหรือเฉพาะหัวข้อนั้น

องค์ประกอบสำคัญในการประดิษฐ์อักษร

การออกแบบโดยยึดหลักของศิลปะผสมผสานกับอักษรไทย สร้างรูปแบบใหม่ของอักษรไทยที่มีความสวยงาม นุ่มนวล แตกต่างไปจากตัวอักษรธรรมดา มีหลักเกณฑ์สำคัญดังนี้

๑. รูปร่าง (Style) การสร้างความสัมพันธ์รูปทรงของ เส้น จุด พื้นผิว ประกอบขึ้นเป็น ตัวอักษรลักษณะใหม่ ไม่ว่าจะรูปร่าง ทรงกลม ทรงเหลี่ยม หรือมนตรง ฯลฯ

๒. เส้น (Line) เส้นพื้นฐานมี ๒ ลักษณะ คือ เส้นตรงและเส้นโค้ง เส้นทั้ง ๒ ลักษณะนี้ สามารถประดิษฐ์ตัวอักษรลักษณะอื่น ๆ ได้ตามจินตนาการของผู้เขียน

๓. จังหวะ (Rhythm) หมายถึง การวัด การม้วน การขมวด การลากเส้น ประกอบกันเป็น ตัวอักษรและรวมไปถึงการเน้นหนัก เบา กลมกลืนได้อย่างเหมาะสม

๔. ขนาด (Size) ขนาดของตัวอักษรจะใหญ่ หรือเล็กขึ้นอยู่กับพื้นที่ หรือเนื้อที่ที่จำกัด การออกแบบประดิษฐ์อักษร จึงจำเป็นที่จะต้องกำหนดให้ได้พอเหมาะกับเนื้อที่

๕. สัดส่วน (Proportion) แตกต่างกับขนาดอักษร คือ สัดส่วนใช้กำหนดความกว้างและความสูงของอักษรให้สวยงาม เหมาะสมกับเนื้อที่

๖. ความกลมกลืน (Harmony) หมายถึง การรวมกันทั้งรูปร่าง เส้น จังหวะ ขนาดและ สัดส่วนได้อย่างสอดคล้องกลมกลืนไปด้วยกันได้ไม่ขัดความรู้สึก หรือเป็นอันหนึ่งอันเดียวกัน

๗. ความสมดุล (Balance) หมายถึง การจัดส่วนประกอบโครงสร้างตัวอักษรแต่ละตัว ทั้ง ด้านซ้าย ด้านขวา ด้านบน และด้านล่างให้เกิดสมดุลไม่เอียงหรือหนักไปด้านใดด้านหนึ่ง

วิธีออกแบบตัวอักษร

การออกแบบเป็นการเสนอความคิด จินตนาการ การสร้างสรรค์ ให้เกิดเป็นสิ่งใหม่ หรือทำให้เกิดสิ่งนั้นปรากฏเป็นรูปธรรม

การออกแบบอักษร มุ่งเน้นถึงประโยชน์การใช้ให้ตรงจุดประสงค์ การสร้างสรรค์ลักษณะ ตัวอักษรที่แตกต่างกันออกไป เพื่อสนองจุดมุ่งหมายของงานนั้น

โครงสร้างตัวอักษรภาษาไทย

๑. เส้นราบ ประกอบด้วย

- ๑.๑ เส้นสูง (Capital Letter)
- ๑.๒ เส้นบน (Mean Line)
- ๑.๓ เส้นฐาน (Bass Line)
- ๑.๔ ระดับลากลง (Descender)

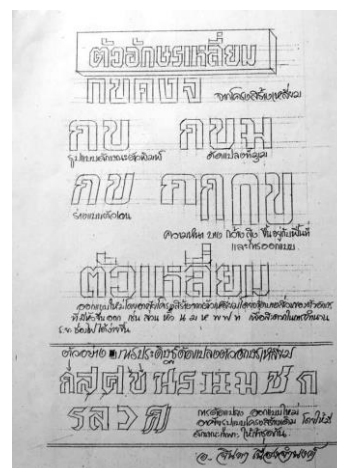
๒. เส้นฉากหน้า

๓. เส้นฉากหลัง

๔. ช่องไฟในตัว

๕. ช่องไฟระหว่างตัว

๖. ความกว้างตัวอักษร

ภาพที่ ๒.๒๗ โครงสร้างตัวอักษร

โครงสร้างประกอบ

๑. ระดับวรรณยุกต์
๒. ระดับสระบน
๓. ระดับพยัญชนะ
๔. ระดับสระล่าง
๕. ความสูงตัวอักษร

ภาพที่ ๒.๒๘ โครงสร้างประกอบ

การใช้เส้นกับตัวอักษร

เส้นที่นำมาใช้ประกอบกันเพื่อการออกแบบ ย่อมจะเน้นทำให้เกิดผลทางความรู้สึกในการมอง ความชัดเจนในการอ่าน และความน่าสนใจในรูปแบบตัวอักษร การเลือกใช้เส้นในลักษณะต่าง ๆ จึงควรพิจารณาอย่างเหมาะสม เส้นที่นำมาใช้ล้วนแล้ว แต่มีอิทธิพลต่อความรู้สึกของตัวอักษรทั้งเส้น ลักษณะรูปแบบและขนาดที่ต่างกันของตัว อักษรเกิดขึ้นจากเครื่องมือที่นำมาใช้ เครื่องมือแต่ละชนิดมีคุณสมบัติแตกต่างกันออกไป เช่น ปากกาเขียนแบบ ปากกาปลายตัด ปากกาสปีดบอล และฟู่กัน ฯลฯ

หลักการออกแบบตัวอักษร

ในการออกแบบกราฟิกด้วยตัวอักษรเพื่อสื่อความหมาย นักออกแบบจะต้องคำนึงถึง ๓ ส่วน ดังนี้ คือ ๑) วัตถุประสงค์ในการถ่ายทอดข้อมูล ๒) กลุ่มเป้าหมายที่จะต้องรับรู้ข้อมูล และ ๓)

ประเภทของสื่อนำเสนอกราฟิก ประกอบกับหลักการออกแบบเบื้องต้น ซึ่งประกอบไปด้วย การเน้น ความแตกต่าง ความสมดุล การจัดวาง การซ้ำกัน ทิศทางการอ่านการสร้างภาพด้วยตัวอักษร (Carter, 1997 : 10-21, อ้างถึงใน ; ศิริพรรณ ปีเตอร์, ๒๕๔๙ หน้า ๙๓ - ๙๔)

การเน้น

การเน้นตัวอักษรมีความสำคัญยิ่งต่อการนำเสนอข้อความเพื่อการสื่อความหมาย เนื่องจากการเน้นช่วยให้ข้อมูลที่สำคัญกลายเป็นจุดสนใจแรกที่กลุ่มเป้าหมายมองเห็นได้ง่าย ข้อควรพึงระวังของการเน้น คือ ถ้านั้นทั้งหมดทุกคำก็เหมือนกับการที่ไม่ได้เน้นอะไรเลย ดังนั้นข้อความที่ถูกเน้นจะต้องเป็นข้อความที่สำคัญที่สุด วิธีการเน้นข้อความสามารถทำได้ดังนี้

- การเน้นด้วยตัวอักษรที่ใหญ่ที่สุด
- การเน้นด้วยตัวอักษรหนาที่สุด
- การเน้นสีที่สดสว่างที่สุด
- การเพิ่มลักษณะพิเศษให้กับตัวอักษร
- จัดวางตัวอักษรให้รูปแบบที่แตกต่างจากองค์ประกอบอื่น ๆ
- เพิ่มกรอบ หรือขอบโดยรอบตัวอักษร
- จัดวางตามโครงร่างเพื่อสร้างภาพ
- ใช้สีตัดกัน
- ใช้พื้นที่ว่างโดยรอบเพื่อการเน้นให้ข้อความเด่น
- ใช้เงาเน้นตัวอักษร
- จัดวางในมุมที่แตกต่างจากองค์ประกอบอื่นที่อยู่บนเส้นนอน
- เน้นให้เด่นชัด แล้วทำให้องค์ประกอบอื่นโดยรอบสีจางลง

จากข้างต้นสรุปได้ว่า การประดิษฐ์อักษรไทยมีหลายวิธีการ ในการเลือกใช้วัตถุ อุปกรณ์ การใช้ฟุ้งกันแบ่น จึงเป็นวิธีการหนึ่งซึ่งสามารถนำมาใช้ให้เกิดรูปลักษณะของอักษรที่ทำให้เกิดความแปลกใหม่ โดยอาศัยทักษะ ความชำนาญ และความสามารถของผู้สร้างสรรค์ จนสามารถพัฒนาไปสู่การออกแบบในรูปแบบต่าง ๆ ไม่ว่าจะเป็นการออกแบบเฉพาะคำ ออกแบบโลโก้ ไปสเตอร์ หรือสิ่งพิมพ์ รวมทั้งการทำให้เป็นฟอนต์ของตนเองและสามารถนำมาบูรณาการกับการเรียนการสอนของนักศึกษาและผู้สนใจ

การสื่อความหมาย

อักษรไทยมีความสวยงามอยู่ในตัวเอง มีความประณีต นุ่มนวล การเขียนอักษรไทยสมัยก่อนมักเขียนลงในใบลาน และสมุดข่อย การเขียนอักษรที่เป็นเขียนจะมีลักษณะความงานเฉพาะโดยจะเอียงไปทางขวามือของผู้เขียนประมาณ ๔๕ องศา (สมคิด หงส์สุวรรณ, ๒๕๔๔) แต่ทั้งนี้เทคนิคการเขียนและการออกแบบขึ้นอยู่กับทักษะ แนวคิดการสร้างสรรค์ของนักเขียน นักออกแบบแต่ละคนที่คิดประดิษฐ์ขึ้นมาใหม่ การจับองศาของปากกาหรือพู่กันจึงพัฒนาออกไปได้หลากหลายเทคนิค

งานพิมพ์ทุกชนิดจะต้องประกอบด้วยปริมาณจำนวนตัวอักษรหรือตัวพิมพ์ไม่มากก็น้อย เพื่อให้ถูกต้องตามวัตถุประสงค์ของการใช้งานและแนวคิดของศิลปะการออกแบบจัดวาง (Typography) ในหน้าของสิ่งพิมพ์นอกจากตัวอักษรแล้ว อาจมีภาพประกอบหรือแผนภูมิต่าง ๆ เพื่อช่วยเสริมความเข้าใจในเนื้อหาข้อความ จำนวนสัดส่วนพื้นที่ระหว่างตัวอักษรและภาพประกอบ อาจมีมากหรือน้อยตามความเหมาะสม แต่สิ่งที่ขาดเสียมิได้ คือ ตัวอักษรที่จัดเรียงต่อกันเข้าเป็นข้อความหรือเนื้อหาเรื่องราว (สฤติย์ เสมานิล, ๒๕๑๔, หน้า ๑ ; อ้างถึงใน สันติ คุณประเสริฐ, ๒๕๔๒) ตัวพิมพ์เหล่านี้เปรียบเสมือนพาหนะสำหรับการนำส่งเรื่องราวที่ผู้เขียนได้ประพันธ์ขึ้น สื่อสารความคิดไปสู่ผู้อ่าน หน้าที่ของตัวอักษรคือ “ทำให้คนอ่านสามารถเข้าใจความหมายได้ถูกต้อง ชัดเจน และรวดเร็วอย่างที่สุด” ความสำคัญของการสร้างความสนใจของงานพิมพ์ ขึ้นอยู่กับนักเขียนและนักออกแบบจัดวางหน้าพิมพ์ (Layout) นักเขียนต้องใช้ความสามารถในการประพันธ์ข้อความ ส่วนนักออกแบบต้องใช้ความสามารถในการออกแบบจัดวางตัวอักษร

การออกแบบงานพิมพ์ นักออกแบบจำเป็นต้องเป็นผู้มีความสามารถในการเลือกใช้รูปแบบตัวพิมพ์ ออกแบบจัดเรียงตัวพิมพ์และออกแบบจัดวางหน้าพิมพ์ เพื่อให้ตัวพิมพ์ทำหน้าที่ของมัน โดยสมบูรณ์การตัดสินใจเลือกรูปแบบตัวพิมพ์ที่มีสรีระรูปทรงเหมาะสม สัมพันธ์กับชื่อเรื่องและเนื้อหาเรื่องราว ย่อมช่วยส่งเสริมงานพิมพ์นั้น มีชื่อเรื่องและเนื้อหาเรื่องราวให้มีความเด่นชัด น่าอ่านยิ่งขึ้น รวมทั้งช่วยขจัดปัญหาที่อาจเกิดจากรูปแบบของตัวอักษร ซึ่งทำให้รบกวนสมาธิของผู้อ่าน หรือแย่งความสนใจจากเนื้อหา ดังที่ John R. Walker (1980), (อ้างถึงใน สันติ คุณประเสริฐ, ๒๕๔๒) กล่าวเสริมว่าการออกแบบงานพิมพ์ (Graphic Design) นักออกแบบควรออกแบบจัดเรียงตัวพิมพ์ให้มีลักษณะน่าอ่านและมองดูสบายตา จัดแต่งองค์ประกอบในหน้ากระดาษให้สวยงามสมดุล เลือกใช้ตัวพิมพ์ที่มีความชัดเจนและอ่านได้ง่าย จัดเรียงตัวพิมพ์อย่างมีระเบียบ ให้ตรึงสมาธิความสนใจของผู้อ่าน ให้มีความตั้งใจที่จะอ่านสิ่งพิมพ์นั้นต่อเนื่องตั้งแต่ต้นจนจบ

ตัวอักษรเป็นองค์ประกอบที่มีความสำคัญที่สุดในการออกแบบจัดวางหน้าพิมพ์ (James Craig, 1974 น.๑ ; อ้างถึงใน สันติ คุณประเสริฐ, ๒๕๔๒) บนหน้าของแผ่นกระดาษสิ่งพิมพ์ เราใช้ตัวอักษรเป็นสื่อกลางสำคัญในการถ่ายทอดความหมายและความคิด ตัวอักษรปรากฏอยู่ในงานพิมพ์ลักษณะต่าง ๆ เช่น แผ่นโฆษณา แผ่นพับ โปสเตอร์ หนังสือพิมพ์ นิตยสาร แบบเรียน ตำรา

หนังสือเล่ม ฯลฯ สิ่งพิมพ์เหล่านี้ นอกจากจะช่วยสื่อสารถ่ายทอดความคิดและความรู้ต่าง ๆ แล้ว ยังถ่ายทอดศิลปะด้านการออกแบบจัดวางและการจัดเรียงตัวอักษร รูปทรงของตัวอักษรที่ปรากฏในสิ่งพิมพ์ ประกอบด้วยโครงสร้างที่ได้รับการออกแบบให้เหมาะสมกับเทคนิคการพิมพ์ รวมทั้งมีความสวยงาม ชัดเจนเหมาะสมกับการอ่าน

งานออกแบบตัวอักษรมีวิวัฒนาการเปลี่ยนแปลงไปพร้อมกับวิวัฒนาการของเทคโนโลยีสิ่งพิมพ์ โดยเฉพาะอย่างยิ่งวงการธุรกิจการโฆษณา นิยมใช้สิ่งพิมพ์เป็นสื่อสำคัญในการส่งเสริมการขายและการบริการทำให้ธุรกิจและอุตสาหกรรมการพิมพ์ จำเป็นต้องมีการปรับปรุงทั้งทางเทคนิคและทางศิลปะการออกแบบจัดวาง เพื่อให้งานพิมพ์มีคุณภาพสูงขึ้นตามความต้องการของตลาด (สถิตย์ เสมานิล, ๒๕๑๔, น. ๒ ; อ้างถึงใน สันติ คุณประเสริฐ, ๒๕๔๒) นับวันตลาดการพิมพ์และการออกแบบงานพิมพ์ยิ่งมีความเจริญก้าวหน้าขึ้นเป็นลำดับ ในด้านเทคนิค มีการใช้เครื่องจักรและอุปกรณ์ทันสมัย เพื่อผลิตงานพิมพ์ที่มีคุณภาพ ส่วนในด้านศิลปะการออกแบบจัดวาง มีการออกแบบตัวพิมพ์อักษรไทยรูปแบบใหม่ ๆ ขึ้นให้เลือกใช้ได้มากแบบส่งผลให้งานพิมพ์ในปัจจุบันมีรูปแบบตัวอักษรไทยที่หลากหลายและดึงดูดสายตา น่าสนใจมากกว่าที่เคยปรากฏมาในอดีต

จากประวัติการออกแบบตัวอักษรในงานพิมพ์นั้น Muller-Blockmann (1971), (อ้างถึงใน สันติ คุณประเสริฐ, ๒๕๔๒) กล่าวว่า ตัวพิมพ์ (Type Face) เกิดขึ้นมาพร้อมกับการคิดค้นการพิมพ์ (Printing) วิธีการพิมพ์โดยใช้ตัวพิมพ์เกิดขึ้นครั้งแรก โดยชาวจีนชื่อ Pi-Cheng ปีค.ศ. ๑๐๔๑-๑๐๔๙ ตัวพิมพ์ทำด้วยดินเหนียวและเผาไฟให้แข็ง ต่อมาการพิมพ์ได้แพร่หลายไปยังเกาหลี ปีค.ศ. ๑๓๙๐-๑๔๐๓ เกาหลีเป็นชาติแรกที่รู้จักการหล่อตัวพิมพ์ด้วยโลหะที่เป็นบรอนซ์ (ดีบุกผสมทองแดง) จากนั้นการพิมพ์ได้แพร่หลายในยุโรป ในช่วงแรกประมาณปี ค.ศ. ๑๔๐๐ การพิมพ์ใช้ตัวพิมพ์ไม้ จนกระทั่งปี ค.ศ. ๑๔๕๐ Johann Gutenberg ชาวเยอรมันได้คิดค้นวิธีการพิมพ์แบบ Movable Type Printing โดยใช้ตัวพิมพ์เป็นโลหะ ส่วนรูปแบบตัวอักษรที่เอามาออกแบบมีรูปทรงแบบตัวเขียนที่นิยมในยุคนั้น (Gothic) เรียกว่าตัว Black Letter

ตัวอักษรไทยที่ได้รับการออกแบบเพื่อใช้ในงานพิมพ์โดยทั่วไป สามารถจำแนกตามลักษณะของการออกแบบได้ ๓ กลุ่ม คือ ๑) ตัวพิมพ์เนื้อเรื่อง (Test Type) ใช้สำหรับจัดเรียงเนื้อหา หรือข้อความยาว ๆ รูปแบบและสรีระมีความเรียบง่าย มีลายเส้นอักษรที่คุ้นเคยสายตามีความประจักษ์ภาพ (Legibility) และความอ่านได้ง่าย (Readability) ๒) ตัวพิมพ์ตกแต่ง (Display Type) ใช้สำหรับจัดเรียงหัวเรื่อง หัวข่าว หรือข่าวโฆษณาข้อความสั้น ๆ รูปแบบและสรีระดึงดูดความสนใจ ลายเส้นอักษรมีความหนาหรือบางแปลกตากว่าปกติ มีขนาดใหญ่เน้นความสวยงามที่สรีระของตัวอักษร (สันติ คุณประเสริฐ, ๒๕๔๒, น. ๒) และ ๓) ตัวอักษรประดิษฐ์ (Decorative Type) เป็นลักษณะของตัวอักษรที่ประดิษฐ์หรือออกแบบขึ้นเพื่อให้เกิดลักษณะเฉพาะกับงานประเภทต่าง ๆ เช่น อักษรเฉพาะสำหรับ ชื่อหนังสือ ชื่อเรื่อง นิตยสาร วารสาร ชื่องานโปสเตอร์สำคัญ ๆ ให้ความ

แปลกใหม่สะดุดตา มีคุณลักษณะที่ดีทางการสื่อความหมายชัดเจน อ่านง่าย การประดิษฐ์อาจใช้การออกแบบร่างแบบ โดยวัสดุ - อุปกรณ์ต่าง ๆ ได้ โดยทั่วไปใช้ดินสอ ปากกา หรือใช้โปรแกรมคอมพิวเตอร์สำหรับประดิษฐ์อักษร ด้วยการเขียนด้วยพู่กันแบน เป็นอีกเทคนิคที่มีลักษณะเฉพาะสำหรับผู้มีพื้นฐานการเขียนมาในระดับหนึ่ง การเขียนแบบไม่ร่าง หรือออกแบบการเขียนตัวอักษรแบบสด จึงเป็นกระบวนการหนึ่งที่ทำให้ผู้เขียนได้เห็นภาพรวมของโครงสร้างตัวอักษรพร้อมที่จะสร้างสรรค์ มองเห็นเส้น ลีลา การใส่รายละเอียด ส่วนหัว ส่วนหาง หรือแม้แต่โครงสร้าง ช่วยให้เกิดมุมมอง ทักษะปฏิบัติมากขึ้น

ในงานออกแบบตัวอักษร (Lettering Design) มีลักษณะสำคัญ ๓ ประการ (David Gates, 1980) คือ

๑. Letter Style หรือ Type Style รูปแบบตัวอักษรที่แสดงจุดประสงค์การออกแบบและการใช้งานว่าเป็นประเภท ตัวพิมพ์เนื้อเรื่อง ตัวพิมพ์ตกแต่ง หรือตัวอักษรประดิษฐ์มีลักษณะเฉพาะแตกต่างจากรูปแบบอื่น ซึ่งพิจารณาได้จากรูปร่าง ขนาด ความหนา บาง น้ำหนัก โดยทั่วไปรูปแบบตัวอักษรแต่ละแบบจะมีชื่อเรียกเฉพาะไม่ซ้ำกัน เพื่อการเข้าใจที่ถูกต้องว่า หมายถึง ตัวอักษรแบบใด

๒. Letter Anatomy สรีระตัวอักษร เป็นลักษณะเฉพาะที่ปรากฏให้เห็นในรูปทรงของตัวอักษร ซึ่งพิจารณาได้จาก โครงสร้าง (Structure) สัดส่วน (Proportion) ลายเส้น (Stroke) เป็นต้น

๓. Typography ศิลปะการออกแบบจัดวางหรือศิลปะการใช้ตัวพิมพ์ คือ การนำตัวอักษรไปใช้งานออกแบบจัดวางและจัดเรียงตัวอักษรให้สัมพันธ์กับองค์ประกอบอื่น ๆ ในหน้ากระดาษสิ่งพิมพ์ให้บังเกิดความสวยงาม ความประจักษ์ภาพ และความอ่านได้ง่าย

ปัจจุบันวงการพิมพ์และวงการออกแบบจัดเรียงสิ่งพิมพ์จะมีความเจริญก้าวหน้าทันสมัย แต่การศึกษาค้นคว้าเกี่ยวกับรูปแบบตัวพิมพ์ หรือวิวัฒนาการการออกแบบตัวพิมพ์ไทยมีอยู่น้อยมาก (กำจร สติรกุล, ๒๕๒๕, น.๔ ; อ้างถึงใน สันติ คุณประเสริฐ, ๒๕๔๒) การออกแบบตัวอักษรยังไม่จัดทำกันโดยใช้หลักวิชาการอย่างแท้จริง ในอดีตนั้นโรงหล่อตัวพิมพ์ต่าง ๆ ต่างคนต่างคิดออกแบบหรือปรับปรุงรูปแบบกันเองตามความถนัด โรงหล่อใดมีความคิดความสามารถที่จะออกแบบตัวพิมพ์รูปแบบใหม่ ก็เสี่ยงลงทุนจัดทำกันไป ถ้าโรงพิมพ์และผู้อ่านชอบใจก็สามารถขยายรูปแบบใหม่นั้นได้ และตัวพิมพ์รูปแบบใหม่นั้นจะได้รับการผลิตอยู่อย่างต่อเนื่องต่อไป บางครั้งการลงทุนออกแบบและจัดทำตัวพิมพ์อักษรไทยแบบใหม่ เกิดขึ้นจากความริเริ่มผู้ผลิตและจำหน่ายเครื่องหล่อตัวพิมพ์ ซึ่งมักเป็นบริษัทต่างชาติ หรือชาวต่างชาติ การตั้งชื่อเรียกรูปแบบตัวพิมพ์ชนิดต่าง ๆ ไม่ค่อยมีการตั้งชื่อเรียกอย่างเหมาะสมหรือเป็นการสากลนัก กฎเกณฑ์มาตรฐานในการออกแบบตัวพิมพ์ไทย ยังไม่ได้มีการกำหนด สมควรอย่างยิ่งที่จะมีการศึกษาค้นคว้าและกำหนดมาตรฐานขึ้นอย่างเป็น

ทางการ เพื่อเป็นแนวปฏิบัติในการออกแบบ และเป็นประโยชน์ต่อวงการออกแบบตัวอักษรไทยให้มีพัฒนาการที่เหมาะสมตามหลักวิชาการสืบไป

ตัวอักษรจึงเป็นตัวแทนการสื่อสารเชิงสัญลักษณ์ สื่อสารความเข้าใจ ใช้ทั้งระบบการพิมพ์สื่อออนไลน์ต่าง ๆ ดังนั้น ระบบการพิมพ์จึงต้องใช้ตัวอักษรแต่ละรูปแบบที่เหมาะสมกับการนำไปใช้ โดยมีความสำคัญและจำเป็นอย่างยิ่งที่ต้องมีต้นแบบจากการออกแบบตัวอักษร (Lettering Design) ด้วยกระบวนการวิธีการออกแบบฟอนต์ (Font) ซึ่งฟอนต์แต่ละชุด อักษรแต่ละตัวจึงมีคุณค่ามีความหมายต่อการประยุกต์ใช้งานสื่อสาร สื่อความหมายได้ตรงตามวัตถุประสงค์ของการใช้งานได้เป็นอย่างดี การออกแบบตัวอักษรจึงเป็นต้นทางของกระบวนการสร้างสรรค์งานสิ่งพิมพ์หรืองานที่เกี่ยวข้อง ดังนั้นต้นทางของการออกแบบตัวอักษรเพื่อใช้กับงานกราฟิกประเภทต่าง ๆ จึงมีผลต่อการสื่อความหมายและแสดงความสำคัญของกระบวนการออกแบบเป็นอย่างมาก

บทที่ ๓

กระบวนการสร้างสรรค์งานประดิษฐ์ตัวอักษรไทย

การสร้างสรรค์ เรื่อง การออกแบบชุดตัวอักษรไทยประดิษฐ์ ด้วยเทคนิคการเขียนด้วยพู่กันแบน เป็นงานศึกษาและสร้างสรรค์ที่เน้นการปฏิบัติผลงานออกแบบ ซึ่งเกิดจากการเขียนสด (โดยไม่ร่างด้วยดินสอ) ใช้มวลความคิดภาพรวม ความคิดรวบยอด จินตนาการ และประสบการณ์ของผู้สร้างสรรค์ ใช้เพื่อให้เกิดเป็นชุดอักษรอย่างหลากหลาย ซึ่งมีกระบวนการรวบรวมเอกสาร งานวิจัยต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง วิเคราะห์ สังเคราะห์ วัสดุอุปกรณ์ประเภทต่าง ๆ ในการเขียนแล้วจึงเลือกใช้พู่กันแบน (Flat Brush) เขียนสร้างสรรค์อักษรไทย (ก-ฮ สระ วรรณยุกต์ ตัวเลข) โดยนำเสนอแบบบูรณาการวิเคราะห์ (Analytical Description) พร้อมจัดผลงานแสดงนิทรรศการ โดยมีวิธีดำเนินการดังนี้

วิธีการดำเนินการสร้างสรรค์

๑. การศึกษาข้อมูลพื้นฐาน รูปแบบตัวอักษรประเภทต่าง ๆ วัสดุ อุปกรณ์การเขียน
๒. ศึกษาข้อมูลที่ได้จากการวิเคราะห์ สังเคราะห์ ขอบเขตการศึกษาและอุปกรณ์การเขียนด้วยพู่กันแบนชนิดต่าง ๆ
๓. สร้างสรรค์ผลงาน ตัวอักษรไทยประดิษฐ์ ก-ฮ พร้อมสระ วรรณยุกต์ ตัวเลขของแต่ละตัวให้เกิดความหลากหลาย โดยใช้พู่กันแบนจุ่มสีหมึกเขียนบนกระดาษ ๑๐๐ ปอนด์ แผ่นใหญ่ โดยไม่ร่างด้วยดินสอ (กระบวนการเขียนแบบฉับพลันทันที)
๔. สังเคราะห์การนำตัวอักษรที่เกิดจากการออกแบบ จากการเขียนด้วยพู่กันแบนมาจัดทำเป็นชุดฟอนต์ จำนวน ๕ ชุด
๕. วิเคราะห์ผลงานจากการออกแบบด้วยการเขียน จาก ๕ ชุด นำมาเป็นต้นแบบสำหรับสร้างสรรค์ พัฒนาต่อยอดสู่งานกราฟิก
๖. ผลงานกราฟิก ชุดตัวอักษรไทยประดิษฐ์ที่เกิดจากการใช้พู่กันแบน โดยการจัดแสดงนิทรรศการ
๗. สรุปผลการสร้างสรรค์งานออกแบบตัวเขียนเทคนิคอื่น ๆ ต่อไป

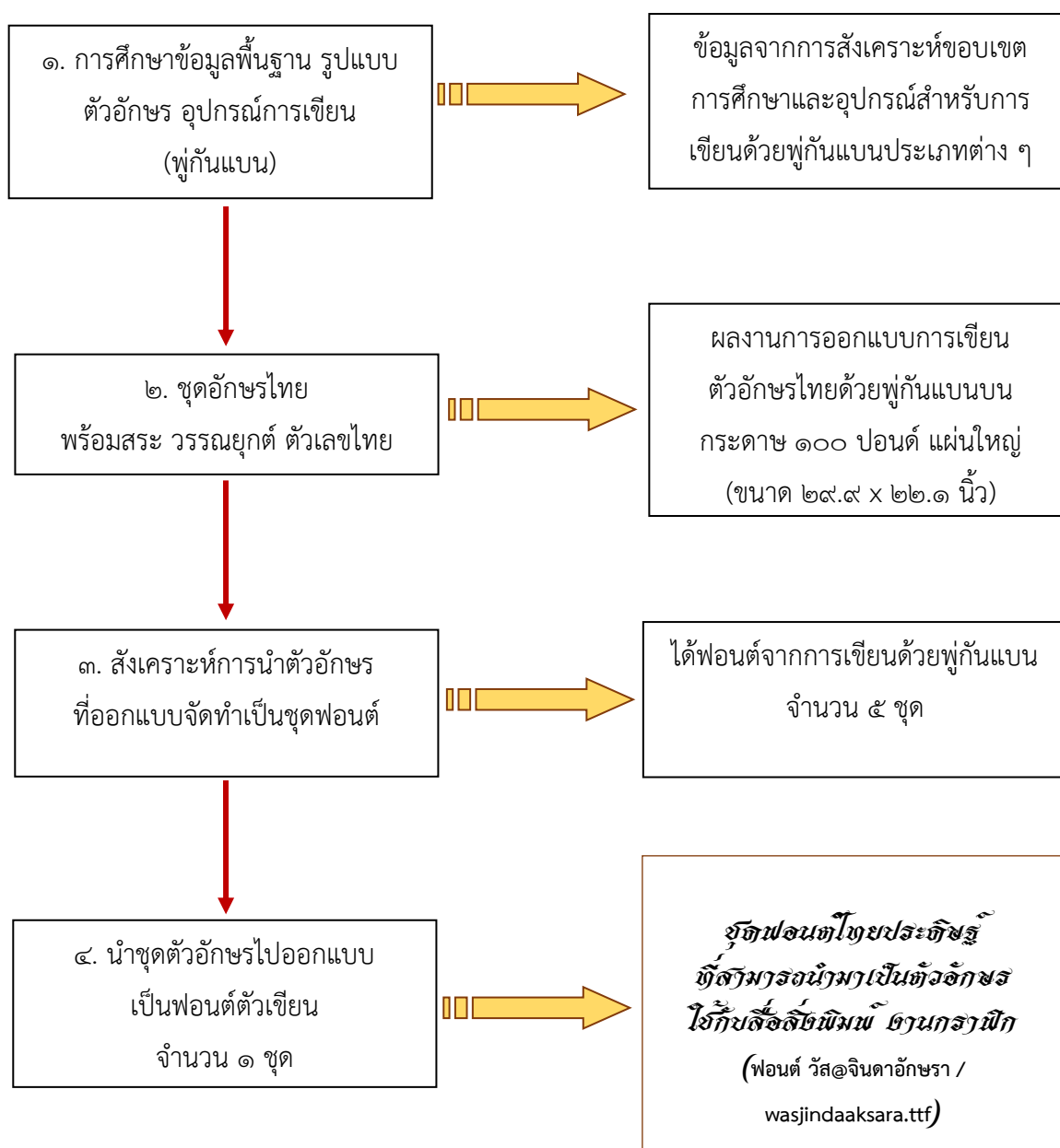
อุปกรณ์ที่ใช้ในการสร้างสรรค์

๑. พู่กันแบน (Flat Brush) ชนิดต่าง ๆ เช่น พู่กันเรนาซองซ์ (Renaissance) ของสง่า มยุระพู่กันสีน้ำ Seikai
๒. กระดาษ ๑๐๐ ปอนด์ แผ่นใหญ่ (ขนาด ๒๙.๙ x ๒๒.๑ นิ้ว)
๓. หมึกจีนหรือหมึก Pilot / สีน้ำอะคริลิก

๔. อุปกรณ์การบันทึกภาพ

๕. อุปกรณ์เครื่องเขียนอื่น ๆ เช่น กระดาษขาว / ปากกาเคมี ไม้บรรทัด เทปโฟม เป็นต้น

กระบวนการสร้างสรรค์งาน ดังนี้

ภาพที่ ๓.๑ กระบวนการสร้างสรรค์งาน

บทที่ ๔

การสร้างสรรค์ชุดตัวอักษรไทยประยุกต์

ในบทนี้ผู้สร้างสรรค์อักษรไทยได้ทำการวางแผนและทดลองสร้างสรรค์การออกแบบ เขียนสด ด้วยฟูกันแบน เบอร์ ๑๔ เบอร์ ๑๖ จำนวน ๔๔ ตัว พร้อมสระ วรรณยุกต์ และตัวเลขไทย โดยใน ๑ ตัวอักษรจะมีการออกแบบหลายรูปแบบด้วยกระบวนการคิด การสร้างสรรค์ การดัดแปลง ประยุกต์ จากโครงสร้างตัวอักษรให้เกิดรูปแบบใหม่ ๆ ขึ้น พร้อมทั้งเขียนแนวเส้นพื้นฐาน (Basic Strokes) ประกอบไว้สำหรับเป็นแนวทาง ผู้สนใจได้ฝึกเรียนรู้ได้ ดังรายละเอียดผลงานสร้างสรรค์ ดังนี้

๔.๑ ผลงานสร้างสรรค์

ผลงานสร้างสรรค์ชุดตัวอักษรไทยประดิษฐ์ ด้วยเทคนิคการเขียนด้วยฟูกันแบนโดยไม่ ต้องร่างด้วยดินสอ ผู้สร้างสรรค์ต้องการสื่อให้เห็นความหลากหลายของรูปแบบที่เกิดจากการเขียน ไม่ว่าจะเป็นตัวอักษรribbin อาลักษณ์หัวบัว ไทยย่อประยุกต์ และการประดิษฐ์แบบผสมผสาน การใช้ เส้นเพื่อการออกแบบใหม่ การใช้เทคนิคเส้นตกแต่ง (Swash & Flourish) หรือเอื้อความหมายแสดง ถึงเอกลักษณ์ความเป็นไทยและความเป็นสากลมากขึ้น ดังภาพ

ภาพที่ ๔.๑ อักษร ตัว “ก”

ภาพที่ ๔.๒ อักษร ตัว “ข”

ภาพที่ ๔.๓ อักษร ตัว “อ” “อ” “อ”

ภาพที่ ๔.๔ อักษร ตัว “ค”

ภาพที่ ๔.๕ อักษร ตัว “ง”

ภาพที่ ๔.๖ อักษร ตัว “จ”

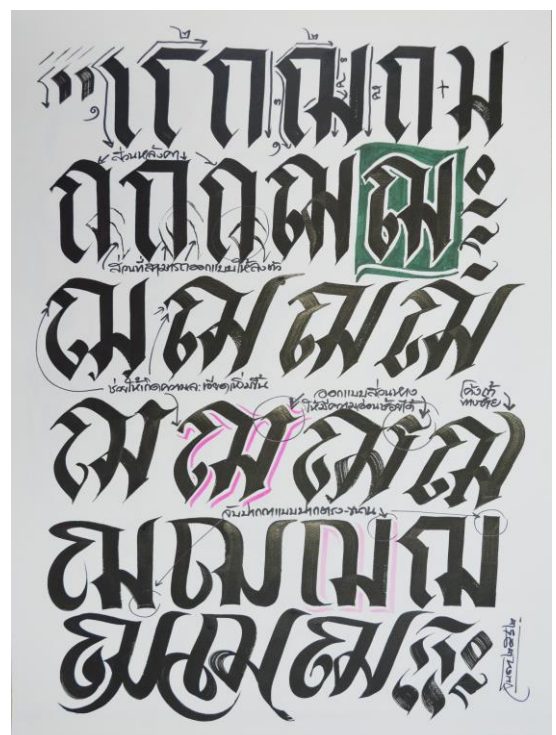
ภาพที่ ๔.๗ อักษร ตัว “ด”

ภาพที่ ๔.๘ อักษร ตัว “ช”

ภาพที่ ๔.๙ อักษร ตัว “ซ”

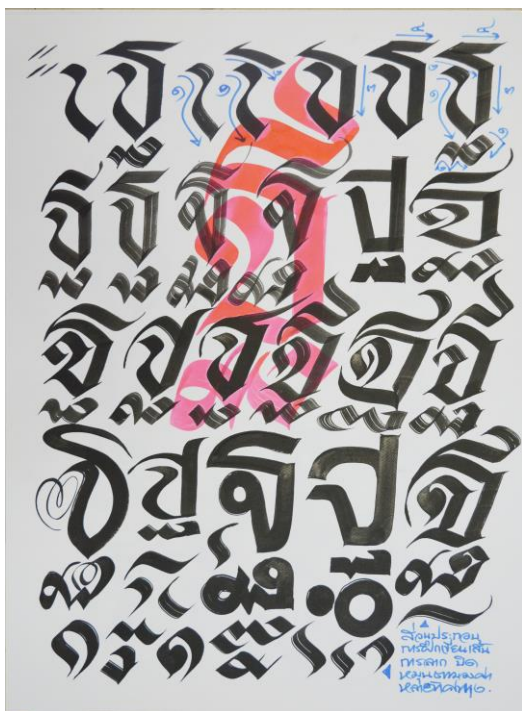
ภาพที่ ๔.๑๐ อักษร ตัว “ณ”

ภาพที่ ๔.๑๑ อักษร ตัว “ล”

ภาพที่ ๔.๑๒ อักษร ตัว “น” “ณ”

ภาพที่ ๔.๑๓ อักษร ตัว “ณ”

ภาพที่ ๔.๑๔ อักษร ตัว “ฟ”

ภาพที่ ๔.๑๕ อักษร ตัว “ต”

ภาพที่ ๔.๑๖ อักษร ตัว “ณ”

ภาพที่ ๔.๑๗ อักษร ตัว “ด”

ภาพที่ ๔.๑๘ อักษร ตัว “ต”

ภาพที่ ๔.๑๙ อักษร ตัว “ด”

ภาพที่ ๔.๒๐ อักษร ตัว “ท”

ภาพที่ ๔.๒๑ อักษร ตัว “ธ”

ภาพที่ ๔.๒๒ อักษร ตัว “น”

ภาพที่ ๔.๒๓ อักษร ตัว “บ” “ป”

ภาพที่ ๔.๒๔ อักษร ตัว “ผ” “ฝ”

ภาพที่ ๔.๒๕ อักษร ตัว “พ”

ภาพที่ ๔.๒๖ อักษร ตัว “ฟ” “ฟ”

ภาพที่ ๔.๒๗ อักษร ตัว “กา”

ภาพที่ ๔.๒๘ อักษร ตัว “มา”

ภาพที่ ๔.๒๙ อักษร ตัว “ยา”

ภาพที่ ๔.๓๐ อักษร ตัว “รา”

ภาพที่ ๔.๓๑ อักษร ตัว “ด”

ภาพที่ ๔.๓๒ อักษร ตัว “ว”

ภาพที่ ๔.๓๓ อักษร ตัว “ศ”

ภาพที่ ๔.๓๔ อักษร ตัว “ษ”

ภาพที่ ๔.๓๕ อักษร ตัว “ส”

ภาพที่ ๔.๓๖ อักษร ตัว “ห”

ภาพที่ ๔.๓๗ อักษร ตัว “พ”

ภาพที่ ๔.๓๘ อักษร ตัว “อ”

ภาพที่ ๔.๓๙ อักษร ตัว “ฮ”

ภาพที่ ๔.๔๐ สระ / วรณยุกต์

ภาพที่ ๔.๔๑ ตัวเลขไทย “๐ - ๙”

ภาพที่ ๕.๒ ผลงานสร้างสรรค์ ชุดที่ ๒ แสดงการเขียนแบบตัวเอน ตัวอักษรหัวแหลม ปลายแหลม มีความอ่อนช้อยแสดงให้เห็นความหนา บาง ลากหางตัวอักษรให้ยาวกว่าปกติ

ภาพที่ ๕.๓ ผลงานสร้างสรรค์ ชุดที่ ๓ แสดงการเขียนตัวอักษรแบบตัวเอน จุ่มหมึกเขียนแบบตัวหวัด
ลายมือ ให้อยู่ที่แปรง (ที่พู่กัน) มีสีติดบ้างไม่ติดบ้าง แสดงพื้นผิวบางส่วน เขียนแบบ
รวดเร็ว ส่วนหัวมน ไปตามการวางมือขณะจุ่มหมึก เริ่มเขียนส่วนปลายหาง มีลักษณะมน
และแหลมบางตัว

ภาพที่ ๕.๔ ผลงานสร้างสรรค์ ชุดที่ ๔ แสดงถึงตัวอักษรโครงสร้างแบบอักษรไทยย่อประยุกต์ แสดง
แนวตัวเอน ส่วนหัว - หาง มีปลายแหลม โครงสร้างสระตัวอักษรแสดงความเป็นไทย
แสดงให้เห็นนามเตยหรือเส้นตกแต่งเพื่อให้เกิดความคม

ภาพที่ ๕.๕ ผลงานสร้างสรรค์ ชุดที่ ๕ แสดงให้เห็นบุคลิกของตัวอักษร สื่อถึงความเป็นเอกลักษณ์
ไทย ตัวอักษรแบบเอน โครงสร้างและสรีระ มีเส้นหนา บาง อ่อนช้อย ใช้เส้นปลายแหลม
หนามเตยตกแต่ง

๕.๒ ผลงานสร้างสรรค์เพื่องานกราฟิก

ผู้สร้างสรรค์ได้เลือกผลงาน ๑ ใน ๕ ผลงานมาพัฒนาให้เกิดเป็นการต่อยอดสำหรับการเพิ่มมูลค่าเชิงพาณิชย์ และเพิ่มคุณค่าทางสุนทรีย์ของการออกแบบตัวอักษร โดยเลือกชุดแสดงถึงความเป็นไทย โครงสร้างตัวอักษรสื่อถึงความเป็นไทย มีลักษณะส่วนประกอบของลายไทยผสมผสานอยู่ ใช้ตัวอักษรแบบเอน โดยมีขั้นตอนการทำงานดังนี้

๑. ออกแบบตัวอักษรด้วยการเขียนด้วยพู่กันแบนเป็นชุดตัวอักษร ก-ฮ พร้อมสระวรรณยุกต์ และตัวเลขไทย

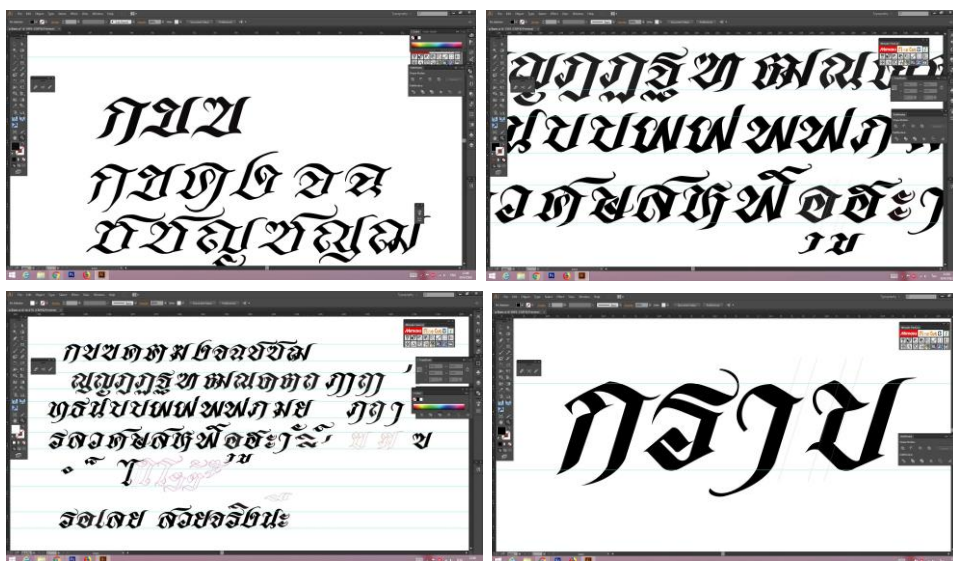
๒. สแกนภาพผลงาน เข้าระบบคอมพิวเตอร์ ใช้โปรแกรมคอมพิวเตอร์กราฟิก และประยุกต์ใช้โปรแกรมกราฟิกอื่น ๆ เข้าช่วย โดยพัฒนาร่วมกับผู้เชี่ยวชาญด้านกราฟิก

๓. ทดสอบระบบลายเส้น ใช้คำ ดัดแปลง แก้ไข รูปแบบอักษรให้สามารถจัดประกอบคำให้เข้าชุดกันได้ พิมพ์งานกราฟิกและสามารถใช้งานได้จริง

๔. ทดลองฟอนต์เพื่อการใช้งาน ตั้งชื่อชุดตัวอักษรว่า “wasjindaaksara.ttf” ออกแบบตัวเขียนด้วยผู้สร้างสรรค์และพัฒนากราฟิกโดยคุณวิทวัส โถมประดับ (ร้านวิสไววาย ทำป้ายทุกชนิด)

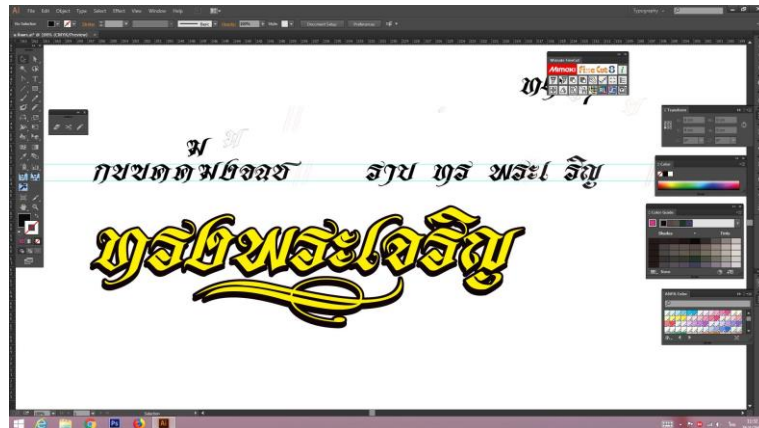

ภาพที่ ๕.๖ ชุดตัวอักษร ก-ฮ พร้อมสระ วรรณยุกต์และเลขไทย

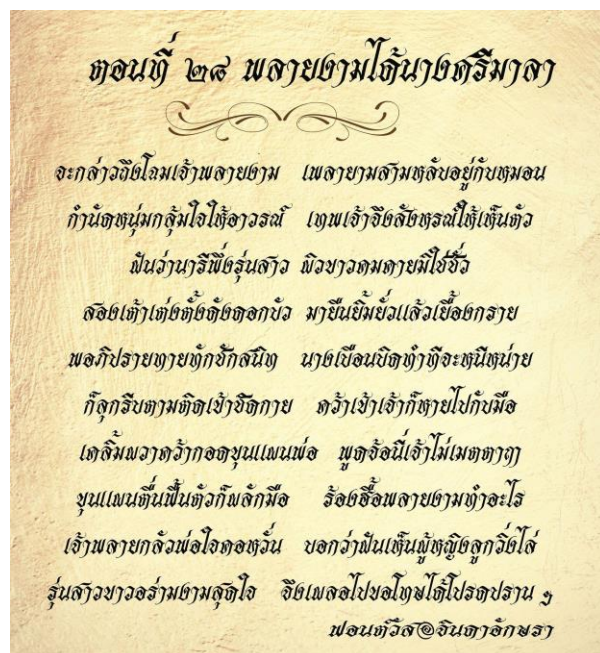
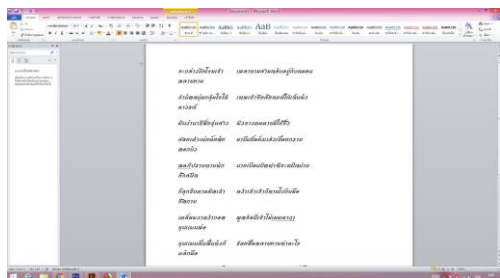

จากภาพที่ ๕.๗ กระบวนการสร้างสรรค์ออกแบบพอนต์ด้วยโปรแกรมคอมพิวเตอร์กราฟิก
มีลำดับขั้นตอน ดังนี้

๒. ปรับตัวอักษรบางตัวให้เข้าชุดกันโดยเฉพาะ สระ วรรณยุกต์และเลขไทย ที่มีขนาดแตกต่างกัน นำมาเขียนร่างแบบซ้ำ ปรับรูปแบบใหม่ให้เกิดความลงตัวต่อการนำไปใช้ ในระบบการพิมพ์ด้วยคอมพิวเตอร์

ภาพที่ ๕.๙ ทดลองฟอนต์เพื่อการใช้งาน และตั้งชื่อชุดอักษรว่า “วิสาขจินดาอักษร”

ภาพที่ ๕.๑๐ ทดสอบการใช้คำ คัดแปลง แก้ไข รูปแบบอักษรให้สามารถใช้งานได้จริง โดย วิทวัส โถมประดับ และ จินดา เนื่องจำนงค์

ภาพที่ ๕.๑๑ สื่อเอกสารเล่มใหญ่ จัดตั้งแสดงนิทรรศการตัวอักษรภายในสาขาวิชาทัศนศิลป์
ณ หอศิลป์ มหาวิทยาลัยราชภัฏราชชนครินทร์

ภาพที่ ๕.๑๒ การนำตัวอักษรตัวพิมพ์ที่สร้างในโปรแกรมคอมพิวเตอร์กราฟิกไปใช้ในงานออกแบบปก
องค์ความรู้เรื่อง “กระยาสารท ในจังหวัดฉะเชิงเทรา”

ภาพที่ ๕.๑๓ งานออกแบบใบเกียรติบัตร

บทที่ ๖

สรุปผลงานสร้างสรรค์

จากการสร้างสรรค์ผลงานการออกแบบชุดตัวอักษรไทยประดิษฐ์ ด้วยเทคนิคการเขียนด้วย
พู่กันแบน ผู้สร้างสรรค์ขอสรุปจากการทดลองเทคนิคในการสร้างสรรค์ เป็นประเด็นหัวข้อได้ดังนี้

๖.๑ เทคนิคการใช้พู่กันแบน

- พู่กันเป็นอุปกรณ์อย่างหนึ่งสำหรับงานสร้างสรรค์ การวาดภาพ การออกแบบ
การเขียนตัวอักษร ได้หลากหลายรูปแบบ แต่ยังไม่มีการนำพู่กันแบนมาใช้เขียนอักษรต้นแบบ
เพื่อนำไปใช้ในงานกราฟิกที่แพร่หลาย ผู้สร้างสรรค์เห็นว่า การร่างแบบ การเขียนแบบอักษรแบบสด
ผ่านพู่กันแบนจุ่มสี จะได้ผลงานออกมาอีกแนวทางหนึ่งที่แตกต่างจากการร่างด้วยดินสอ อุปกรณ์
อื่น ๆ โดยทั่วไป สำหรับงานสร้างสรรค์ งานกราฟิก พู่กันแบนสามารถใช้เขียนตัวอักษรในพื้นที่
ที่มีขนาดใหญ่ ขนาดกลาง และขนาดเล็ก ขึ้นอยู่กับความต้องการของผู้สร้างสร้งงาน เช่น บนผ้า
กระดาษ แผ่นป้าย ไม้ เป็นต้น โดยมีเทคนิคดังนี้

๑. การจดจำลักษณะต่าง ๆ ของตัวอักษร การฝึกฝน ประสบการณ์ และการเขียน
ซ้ำ ๆ บ่อย ๆ จนเกิดความชำนาญ
๒. การลากเส้นเน้นหนัก-เบาของน้ำหนักริมฝี มือ องศาของการจับปากกา รูปร่าง รูปทรง
ในการเขียนตัวอักษร จนเกิดเป็นลักษณะเฉพาะของบุคคล
๓. เกิดการแสดงอารมณ์ ความรู้สึก ความงาม ความอ่อนช้อย

๖.๒ รูปแบบของเส้นพื้นฐาน (Basic Strokes)

- การลากเส้นเป็นพื้นฐานของการเขียนตัวอักษร ความชำนาญ ความแม่นยำ การลง
น้ำหนักมือที่มีความสม่ำเสมอ การเขียนเส้นตรง เส้นโค้ง ตัวตรง ตัวเอน ตามองศาต่าง ๆ ทั้งแนวตั้ง
แนวนอนและเส้นอ่อนหวาน (Flourishing) เส้นหนา บาง รวมถึงเส้นที่มาจากส่วนประกอบของ
โครงสร้างตัวอักษร แต่ละตัวจะมีความจำเป็นต้องศึกษาพื้นฐานการใช้เส้น รูปแบบลักษณะต่าง ๆ
เพื่อให้เกิดความเข้าใจและนำมาผสมผสาน ออกแบบ ประดิษฐ์อักษรใหม่ ๆ ได้

๖.๓ รูปแบบโครงสร้างตัวอักษร

- โครงสร้างตัวอักษรเกิดจากการนำโครงสร้างเดิม ก – ฮ สระ วรรณยุกต์ ตัวเลข มา
ประดิษฐ์ขึ้นใหม่จนเกิดเป็นอักษรประดิษฐ์ที่มีลักษณะเฉพาะบุคคล โดยใช้โครงสร้างตัวอักษรตัวตรง
ตัวเอน ใช้ตัวอักษรแบบบริบบิ้น สัญลักษณ์ หัวบัวตรง หัวบัวเอน ไทยย่อประยุกต์ และแบบคัดลายมือ

แบบหวัดเป็นฐาน โดยผสมผสานความเป็นไทย เส้นที่แสดงเหมือนลายไทยประกอบกับตัวอักษร ออกแบบใหม่ เขียนเส้นที่เกิดจากร้อยรอยพู่กันแบน โดยไม่ต้องตกแต่งเพิ่มเติมด้วยวัสดุอุปกรณ์อื่น ๆ

๖.๔ การสร้างสรรค์ต่อยอดกับเทคโนโลยี

- การนำตัวอักษรประดิษฐ์ชุดฟอนต์ที่คัดเลือก (ฟอนต์ ชุดที่ ๕) ที่เกิดจากการใช้ พู่กันแบนเขียนสดแบบฉับพลันมาพัฒนาใช้กระบวนการออกแบบ (Design Process) โดยใช้โปรแกรม คอมพิวเตอร์กราฟิก และประยุกต์ใช้โปรแกรมกราฟิกอื่น ๆ เข้าช่วย เช่น Illustrator ทดสอบ การออกแบบคำ ประโยค ข้อความยาว ๆ ตรวจสอบการนำไปใช้ แกะไขตัวอักษรแต่ละตัวให้เข้ากัน ไม่ทับซ้อน เพื่อให้เกิดเป็นฟอนต์ที่สามารถใช้ในงานกราฟิกได้

๖.๕ สรุปประเด็นด้านมูลค่าและคุณค่า

จากข้างต้นสรุปได้ว่า การออกแบบชุดตัวอักษรประดิษฐ์นั้น เป็นลักษณะเฉพาะของแต่ละบุคคล ซึ่งสามารถนำชุดตัวอักษรประดิษฐ์ มาสร้างเป็นนวัตกรรม องค์ความรู้ที่ได้จากการ สร้างสรรค์ในรูปแบบของฟอนต์ โดยการพัฒนาดำเนินการด้วยระบบคอมพิวเตอร์ในการทำให้เกิดเป็นฟอนต์ วัสดุจินดาอักษร (wasjindaaksara.ttf) ซึ่งสามารถนำไปใช้ในงานออกแบบกราฟิกต่าง ๆ ให้เกิด มูลค่าได้ ทั้งงานสื่อสิ่งพิมพ์ งานโฆษณาประชาสัมพันธ์ งานเขียนป้าย นิตยสาร วารสาร และการเขียน ประกาศนียบัตรในงานต่าง ๆ และเป็นการสร้างรายได้ให้กับผู้ประดิษฐ์ฟอนต์ นอกจากนี้ตัวอักษร ยังส่งผลให้เกิดคุณค่า เอกลักษณ์เฉพาะตัวของอักษรไทยที่มีลักษณะเป็นทางเลือกในการใช้งานสื่อสาร สื่อความหมายได้มากขึ้น

๖.๖ ข้อเสนอแนะเพิ่มเติม

๑. ผู้สนใจสามารถนำรูปแบบมาฝึกฝน ทักษะ ให้เกิดความชำนาญ เพื่อผลิต ตัวอักษรที่มีลักษณะเฉพาะตนเองได้

๒. ควรมีหน่วยงานสนับสนุนหรือจัดโครงการอบรมให้ความรู้ การปฏิบัติงาน ออกแบบตัวเขียน การทำฟอนต์ เพื่อได้อนุรักษงานฝีมือ และพัฒนาสู่งานกราฟิก โดยใช้เทคโนโลยี สมัยใหม่ได้

บรรณานุกรม

ในประเทศ

กำเนิดอักษรไทย. ๒๕๕๖. เข้าถึงเมื่อวันที่ ๑๐ มกราคม ๒๕๖๓, จาก :

<https://wut5.wordpress.com/2013/09/14/กำเนิดอักษรไทย>.

กำธร สติกรุล. ๒๕๒๕. *ประวัติหนังสือและการพิมพ์*. พิมพ์ครั้งที่ ๒, กรุงเทพมหานคร :

ห.จ.ก.คุณพิน อักษรกิจ.

ประวัติตัวอักษรไทย. ๒๕๕๘. เข้าถึงเมื่อวันที่ ๑๐ มกราคม ๒๕๖๓, จาก :

<http://may941.blogspot.com/2015/03/44-21-4.html>.

ปลูกปัญญา, ๒๕๖๐, ภาษาและอักษรไทย. เข้าถึงเมื่อวันที่ ๑๘ กุมภาพันธ์ ๒๕๖๓, จาก :

<https://www.truelookpanya.com/knowledge/content/60579/-lantha-lan->

พงษ์ศักดิ์ ไชยทิพย์. ๒๕๔๔. *เทคนิคการออกแบบงานกราฟิก*. กรุงเทพมหานคร :

บริษัท ซีเอ็ดดูเคชั่น จำกัด (มหาชน).

วรพงศ์ วรชาติอุดมพงศ์. ๒๕๔๐. *บทความรู้ทางการออกแบบพาดิษยศิลป์ “ออกแบบกราฟิก*

GRAPHIC DESIGN” พิมพ์ครั้งที่ ๓ กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์ศิลปาบรรณาการ.

ศิริพรณ์ ปีเตอร์. ๒๕๔๙. *การออกแบบกราฟิก*. กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์โอเดียนสโตร์.

สมคิด หงษ์สุวรรณ. ๒๕๔๖. *ออกแบบประดิษฐ์อักษรไทย-อักษร*. พิมพ์ครั้งที่ ๒, กรุงเทพมหานคร :

บริษัท สำนักพิมพ์วาดศิลป์ จำกัด.

สันติ คุณประเสริฐ. ๒๕๔๒. *วิวัฒนาการทางการออกแบบตัวอักษรไทยในงานพิมพ์ ระหว่างพ.ศ.*

๑๘๒๖-๒๕๒๖. ภาควิชาศิลปศึกษา คณะครุศาสตร์ :จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

สันติ คุณประเสริฐ. ๒๕๔๕. *เอกสารคำสอน รายวิชา ๒๗๐๙๒๐๙ ออกแบบตัวอักษร*

Lettering Design. จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย : ภาควิชาศิลปศึกษา คณะครุศาสตร์.

อารยะ ศรีกัลป์ยานบุตร. ๒๕๕๐. *การออกแบบสิ่งพิมพ์*. กรุงเทพมหานคร :

บริษัท วิสคอมเซ็นเตอร์ จำกัด.

ต่างประเทศ

Craig, James, *Production for the Graphic Designer*. New York : Watson Guptill Publications, 1974.

Walker, John. *Graphic Arts Fundamental*. South Halland, Illinois : Goodheart Willcox Publications, 1980.

ออนไลน์

คัตสรร ตีมาก. ๒๕๖๐. Muttayat (มัตยัสถ์) แบบตัวอักษรหัวกลมที่ผ่านการวิจัย “การออกแบบตัวพิมพ์เพื่อช่วยลดต้นทุนและวัตถุดิบในการพิมพ์”.

จาก : <https://www.creativethailand.net/en/video/detail/57>.

สตูดิโอ กราฟส์แมนชิพ. ๒๕๖๐. ชุดตัวอักษรมาร์ตินีไทยแบบตัวอักษรจากดีไซน์เนอร์ไทยที่ได้รับรางวัล Demark. จาก : <https://www.creativethailand.net/en/video/detail/57>.

ประวัติผู้วิจัย

๑. ผู้วิจัย : นายจินดา เนื่องจำนงค์

๒. ตำแหน่งปัจจุบัน : อาจารย์สาขาวิชาทัศนศิลป์ คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์
ผู้อำนวยการศูนย์ศิลปะ วัฒนธรรมและท้องถิ่น
มหาวิทยาลัยราชภัฏราชนครินทร์

๓. หน่วยงาน : ศูนย์ศิลปะ วัฒนธรรมและท้องถิ่น
มหาวิทยาลัยราชภัฏราชนครินทร์ ๔๒๒ ถนนมรุพงษ์
ตำบลหน้าเมือง อำเภอเมือง จังหวัดฉะเชิงเทรา ๒๔๐๐๐

E-mail : Jinsilp๑๕๖๗@gmail.com

๔. ประวัติการศึกษา :

- ปริญญาตรี ศศ.บ. (ศิลปกรรม) เกียรตินิยมอันดับ ๒ วิทยาลัยครูฉะเชิงเทรา
- ปริญญาโท ค.ม. (ศิลปศึกษา) จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
- ปริญญาเอก พร.ด. (ทัศนศิลป์และการออกแบบ) มหาวิทยาลัยบูรพา

๕. สาขาวิชาการที่มีความชำนาญพิเศษ (แตกต่างจากวุฒิการศึกษา) ระบุสาขาวิชาการ

- การออกแบบตัวอักษร
- การเขียนอักษรวิจิตรไทย (Thai Calligraphy)
- ศิลปะ วัฒนธรรมท้องถิ่น
- กระบวนการจัดการค่ายศิลปะสำหรับเด็กและเยาวชน

๖. ประสบการณ์ :

๖.๑ หัวหน้าโครงการวิจัย :

- การวิจัยกระบวนการถ่ายทอดความรู้และการส่งเสริมภูมิปัญญาท้องถิ่น ตำบลหัวไทร
อำเภอบางคล้า จังหวัดฉะเชิงเทรา ปีพ.ศ.๒๕๔๘
- การสร้างองค์ความรู้และพัฒนาผลิตภัณฑ์ด้วยหญ้าแฝก กรณีศึกษา : ค่ายออกแบบ
พัฒนาผลิตภัณฑ์จากใบหญ้าแฝกของบริษัท ปตท.จำกัด (มหาชน) ปีพ.ศ.๒๕๕๓

๖.๒ ผู้ร่วมโครงการวิจัย :

- การวิจัยการส่งเสริมภูมิปัญญาท้องถิ่น เพื่อพัฒนาคุณภาพมาตรฐานผลิตภัณฑ์ตะเกียงไม้

ตำบลพิมพา อำเภอบางปะกง จังหวัดฉะเชิงเทรา ปีพ.ศ.๒๕๔๘

- ความพึงพอใจในการบริการของศูนย์ศิลปะ วัฒนธรรมและท้องถิ่น ปีพ.ศ.๒๕๕๐
- การวิจัยกระบวนการถ่ายทอดความรู้และการส่งเสริมภูมิปัญญาท้องถิ่น
กิ่งอำเภอลองเขื่อน จังหวัดฉะเชิงเทรา (สมุนไพรตะไคร้) ปีพ.ศ.๒๕๕๐
- การนำหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงมาประยุกต์ใช้กับนักศึกษา คณะมนุษยศาสตร์และ
สังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏราชนครินทร์ ปีพ.ศ.๒๕๕๑
- การประเมินผลการฝึกอบรมเศรษฐกิจพอเพียงของสถาบันเศรษฐกิจพอเพียง
มหาวิทยาลัยราชภัฏราชนครินทร์ ปีพ.ศ.๒๕๕๒
- การศึกษากระบวนการเพิ่มทุนทางสังคมและภูมิปัญญาท้องถิ่นด้วยมะพร้าว ปีพ.ศ.๒๕๕๓
- แนวทางพัฒนาศักยภาพของมหาวิทยาลัยราชภัฏราชนครินทร์ในการส่งเสริมศิลปะ
วัฒนธรรมและการท่องเที่ยวในชุมชน ปีพ.ศ.๒๕๕๔
- กระบวนการสืบสานประเพณีแห่งตะขาบของเทศบาลตำบลพิมพา อำเภอบางปะกง
จังหวัดฉะเชิงเทรา ปีพ.ศ.๒๕๕๔
- ความเชื่อของประชาชนต่องานประเพณีปิดทองพระพุทธรูปของวัดทางข้ามน้อย
ตำบลหัวไทร อำเภอบางคล้า จังหวัดฉะเชิงเทรา ปีพ.ศ.๒๕๕๖
- แนวทางการพัฒนาศักยภาพทุนทางวัฒนธรรมเพื่อส่งเสริมการท่องเที่ยว อำเภอลองเขื่อน
จังหวัดฉะเชิงเทรา ปีพ.ศ.๒๕๕๘

ประวัติผู้วิจัย

๑. ผู้วิจัย : นางสาวนวลลออ อนุสิทธิ์

๒. วัน เดือน ปีเกิด : ๒๕ กรกฎาคม พ.ศ. ๒๕๒๖

๓. หน่วยงาน : ศูนย์ศิลปะ วัฒนธรรมและท้องถิ่น มหาวิทยาลัยราชภัฏราชชนครินทร์
๔๒๒ ถนนมรุพงษ์ ตำบลหน้าเมือง อำเภอเมือง จังหวัดฉะเชิงเทรา ๒๔๐๐๐

E-mail : Anusit.nuan@gmail.com

๔. ตำแหน่งปัจจุบัน : นักวิชาการช่างศิลป์ ระดับปฏิบัติการ

๕. ประวัติการศึกษา :

- พ.ศ. ๒๕๔๘ ปริญญาตรี (ศิลปกรรม) มหาวิทยาลัยราชภัฏราชชนครินทร์ จังหวัดฉะเชิงเทรา
- พ.ศ. ๒๕๕๙ ปริญญาโท (การบริหารศิลปะและวัฒนธรรม) มหาวิทยาลัยบูรพา จังหวัดชลบุรี